

EUROPEAN
NETWORK OF
DEBATE
TEACHERS

VÄITLUSMEETOD AINETUNNIS

Juhend õpetajale

Erasmus+

Projektijuht:

Partnerorganisatsioonid:

Euroopa väitlusõpetajate võrgustik (*The European Network of Debating Teachers*) on Slovakkia, Rumeenia, Eesti ja Leedu väitlusorganisatsioonide ettevõtmine, mis on kaastahastatud Erasmus+ programmi poolt.

Antud veebilehe sisu ei esinda Euroopa Liidu ega rahvusliku agentuuri ametlikku arvamust. Informatsiooni ja avaldatud seisukohtade ees vastutavad täielikult autorid.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kevad 2016

Sissejuhatus	4
Mida, miks ja milleks?	5
Kas sellest piisabki?	7
Kuidas jõuda argumenteeritud diskussioonini klassiruumis?	10
Tunnikava näidis	
Õpime arutlema - mis on argument?	10
Tunnikavad	13
Puberteet - muutuste aeg	13
Planeet - katastroofid	15
Festivalid ja pidustused	17
Peresuhted ja lahusus	19
Vaktsineerimine: poolt või vastu?	21
Loomad	23
Linnaelu, liiklus	24
Genotsiid 20. sajandil	26
Online-väitlus	28
Tööstusrevolutsiooni tagajärjed - lapstööjõud	30
Raudne eesriie	32
Militarism ja patsifism	34
Antiikkultuur	36
Napoleon ja tema aeg	38
Pluralism	39
Neljas võim	40
Euroopa Parlament	42
Maailma kultuurid, keskendudes Hiinale	44
Usk	45
II maailmasõda	46
Sõjaväeteenistus	47
Paluküla - juhtumi analüüs	49
Determinant - harjutus	51
Ajalugu sai täis	52
Töötada või mitte? Alaealiste töötajatega seonduvad reeglid	54
Valitsuse koosolek	56
Paberraamatud vs e-raamatud	58
Armastus kirjanduses	60
Kolmnurga pindala	62
Võim ja rikkus	63
Ole teadlik, mitte sõltuv!	66
Seksuaalvähemused	69
Tööleidmine	71

Sissejuhatus

Käesolev manuaal on mõeldud kõigile õpetajatele! Käsiraamatu eesmärk on anda õpetajatele valik harjutusi, et arendada oma õpilaste arutlus- ja väitlusoskusi. Viimaseid nähakse tihti kuuluvat vaid mõne üksiku õppeaine või ainevaldkonna juurde, kuid argumenteeritud arutelu saab olla osa igast õppetunnist, -teemast, -ainest ja -valdkonnast. Väitlusmeetod ei tähenda pelgalt vaidlemist või võistlust kahe konkureeriva seisukoha vahel. Väitluslik mõtlemine on avatud ja tähelepanelik kuulamine, funktsionaalne lugemisoskus, selge eneseväljendus ning struktureeritud ideed. Antud manuaali eesmärk on aidata õpetajal leida lahendusi nimetatud oskuste arendamiseks, olenemata õpetatavast aineist.

Õpetaja kutse kõige suurem väljakutse on aeg - piiratud ressurss, mille käigus tuleb saavutada nii ainealased teadmised ja oskused kui ka muutus õpilaste mõtlemises. Kõige selle juures on veel vähem aega, valmistamaks ette tunde, mis nende keeruliste ülesannetega hakkama saaks. Siinkohal saabki käesolev juhendmaterjal õpetajale poolele teele vastu tulla. Käsiraamat pakub õpetajatele valiku 40 erinevast tunnikavast sotsiaalainete, keelte ning loodus- ja reaalainete valdkonnast. Kõigi kavade koostamisel on lähtutud põhimõttest, et õpetajal oleks nende rakendamine oma ainetunnis võimalikult lihtne, ajalist lisaressurssi nõudmata. Põhimõtteliselt võiks riiulilt võtta tunnikava ning klassi ette astuda. Arvestades iga õppeaine spetsiifikat ning õppekavade kompleksust, ei ole loomulikult võimalik luua kõigis nimetatud valdkondades kõikehaaravat valikut tunnikavadest. Selle pärast on kõik käsiraamatu kavad valitud nii, et nende modifitseerimine konkreetsele tunniteemale oleks võimalikult lihtne. Samuti on enamik materjalis toodud tunnikavadest interdistsiplinaarsed ning hõlpsasti rakendatavad erinevates kooliastmetes.

Kõik tunnikavad on koostatud suure kogemusega aineõpetajate poolt Leedust, Slovakiast, Rumeeniast ja Eestist. Kõik käsiraamatu koostamise juures olnud õpetajad omavad pikaajalist kogemust väitluse ja väitlusmetoodika kasutamisel ning integreerimisel ainekavadesse. Kuigi tunnikavad varieeruvad inglise keelest loodusõpetuseni ning teemad genotsiidist vaksineerimiseni, ühendab neid kõiki tunni arutlev iseloom. Tunnikavadest ei leia (võistlus)väilust, selle kõige selgemal kujul. Kui ka leidub formaate või reegleid, on need lihtsad ning hõlpsasti asendatavad ja kohandatavad.

Käsiraamatus on kättesaadavad laias laastus kolme tüüpi tunnikavad, kuigi tihti on ühes kavas esindatud kõik eesmärgid:

- tunnikavad, mis kasutavad väitlusmetoodikat, et paremini õpetada ainesisu;
- tunnikavad, mis aitavad aineõppe kaudu arendada olulisi kommunikatsioonioskusi nagu näiteks argumenteeritud mõtlemine;
- tunnikavad, mille eesmärk on väitlusmetoodika kaudu tunnitööd värskendada ja mitmekesistada.

Tunnikavad valmisid Euroopa Liidu Erasmus+ projekti "European Network of Debate Teachers" käigus. Lisaks valitud tunnikavadele, mis mahtusid antud käsiraamatu kaante vahele, on nimetatud projektis valminud veel hulgaliselt tunnikavasid, millele on kõigil huvilistel vaba juurdepääs leheküljel www.debatingteachers.com.

Mida, miks ja milleks?

Väitlusmetoodika pole midagi muud kui arutlev haridus, mille eesmärk on jõuda probleemi tuumani diskussiooni kaudu. Sellise õppemeetodi aluseks on argumenteeritud mõtlemine ja ütlemine - argumenteerimine. Argumenteerimine tähendab oma mõtete struktureerimist ning kaalumist ja nende samade mõtete loogilist väljendamist. Samas on argumenteerimine ka teiste seisukohtade kuulamine, mõistmine, hindamine ning seejärel neile vastamine ja vastuvaidlemine. Väitlusmeetodite kasutamise eelduseks on ühtne mõistmine sellest, mis on argument, kuidas seda ära tunda, luua ja sellega tegeleda. Õpetaja jaoks tekib küsimus, kuidas jõuda aruteludes argumenteeritud tulemusteni, kuidas õpetada argumenteerima.

Argumenteerimine on kasulik oskus igal elualal: koolis, kodus ja sõpradega. Argumenteerimisoskus aitab vastuseid andes oma mõtteid paremini ritta seada, aitab esseed loogiliselt üles ehitada, aitab kuulata kaaslaste arvamusi ning aitab veenda õpetajat oma arvamuse õigsuses. Sama kasulik relv on argument professionaalses elus - töövestlusel, kolleegidega suheldes, ülemusega vaieldes või oma seisukohti koosolekul presenteerides.

Argumenteerima võib õppida erinevate viiside kaudu. Kuigi mõistel argument on erinevates distsipliinides (filosoofia, õigusteadus, matemaatika jne) erinev tähendus, ülesehitus, võib öelda, et ühiselt jagatakse arusaama, et argument on oma seisukoha kinnitamiseks toodud loogiline põhjendus. Arvamus, idee, arusaam, positsioon, seisukoht jne on kõik sedavõrd selgemad ja tugevamad, mida rohkem suudab inimene kas enda, vestluskaaslaste või oponentide jaoks tuua arusaadavaid põhjendusi. See-ga on argumenteerimine seisukoha kaitsmiseks või kinnitamiseks põhjenduste toomine.

NÄIDE:

Halb näide: Kaido arvab, et maailma parim jäätis on vanilj jäätis. Kati küsib Kaidolt, milline jäätis talle meeldib. Kaido vastab vanilje.

Hea näide: Kaido arvab, et maailma parim jäätis on vanilj jäätis. Kati küsib Kaidolt, milline jäätis talle meeldib. Kaido vastab, et talle meeldib vanilj jäätis, sest see on kõikidest võimalikest alternatiividest (isegi šokolaadijäätisest) kõige maitsvam.

Mis on argument?

Argument on eraldiseisev mõte, mis kinnitab mõnd seisukohta. Nõnda vastab argument alati küsimusele "Miks?". Miks ma midagi arvan, miks on mul õigus, miks on valik a) parem kui valik b) - andes nendele küsimustele vastused saame me hulga argumente, mis avavad arvoja seisukohta ning annavad sellele kaalu.

NÄIDE:

Mulle meeldivad Saksa autod rohkem kui Prantsuse autod,...

...sest nad on kvaliteetsemad.

...sest nad on odavamad.

...sest nad on säästlikumad.

...sest nad on ilusamad.

...sest nad on Eurooplastele mõeldud.

jne

Argumendid ise võivad olla olulised, väheolulised, nõrgad ja tugevad. Argumendid võivad olla üldisemad või kitsamad, aga kõik seisukoha toetuseks küsitud ja vastatud "miks" on argumendid. Küsimusele, millised argumendid on tähtsamad, tugevamad, paremad või olulisemad saab vastata ainult kontekst.

Mis on tautoloogia?

"Tautoloogia on see, mis on tautoloogiline!" Eelmine lause defineerib mõistet "tautoloogia" mõiste enda kaudu, andmata meile tegelikult teada, mis tautoloogia on. Argumenteerimise juures on tautoloogiline, kui ei esitata seisukoha toetuseks ühtki eraldiseisvat mõtet, vaid sõnastatakse seisukoht lihtsalt ümber. "Mul on vaja rohkem raha, sest rohkem raha on mulle kasulik." See ei ole argument!

Kas sellest piisabki?

Alustuseks piisab! Küsimus “miks?” muudab arutelu argumenteerituks, kuid ilmtingimata mitte hästi argumenteerituks. Argumendi tugevused ja nõrkused ilmnevad siis, kui neid võrrelda teiste argumentidega. Mida rohkem on argumenti lahti seletatud, mida rohkem on küsitud “miks?”, seda selgem, loogilisem ja tugevam üks argument on. Selleks, et argumendi ülesehitus oleks loogiline võib lähtuda mitmetest juhtnööridest, kuid tavaliselt jagatakse argumenti nelja elementi: väide, selgitus, tõestus, järeldus.

NÄIDE:

Kumb argument on tugevam?

- A. Mulle meeldivad Saksa autod rohkem kui Prantsuse autod, sest Saksa autod on kvaliteetsemad.
- B. Mulle meeldivad Saksa autod rohkem kui Prantsuse autod, sest Saksa autod on ilusamad.

Kuigi intuitiivselt tahaks öelda, et argument 2) on tugeva, sest kvaliteet on enamike inimeste jaoks tavaliselt oluline kriteerium auto valimiseks. Samas pole see alati kõigi inimeste jaoks nii. Seega ei anna kumbki argument meile vähimalgi määral aimu, kas mu arvamuse Saksa ja Prantsuse autode kohta on ka kuidagi õigustatud - kas Saksa autod on kuidagi kvaliteetsemad, kas Saksa autod on kuidagi ilusamad kui Prantsuse autod. Mida üldse tähendavad kvaliteet või ilu? Kuidas ilu või kvaliteet minule meelepärased on?

Et argument oleks loogiline, tõestatud ja mõjus, peakski küsimust “miks?” küsima neljal korral:

1. VÄIDE - miks ma midagi arvan?
2. SELGITUS - miks see loogiline on?
3. TÕESTUS - miks see ka päris elus tõsi on?
4. JÄRELDUS - miks see kedagi huvitama peaks?

Väide on mõte, mis minu seisukohta põhjendab. Mõte, mida hakatakse tõestama. Väite ülesanne on olla võimalikult selge ja konkreetne. Nt. “Ühendkuningriik peaks jääma Euroopa Liitu, sest see on neile majanduslikult kasulik.” Selge väide loob arutelule baasi, millest me üldse räägime, miks me sellest räägime ning mis on minu seisukoha peamine põhjendus. Samas ei anna väide meile tihti väga palju rohkem informatsiooni. Siinkohal tulevadki mängu teised argumendi elemendid.

Selgituse ülesandeks on väide lahti mõtestada ning selgitada loogikat väidetu taga. Selgituse abil saab keerulised mõtted rääkida lihtsaks, defineerida väljendeid, mis võivad olla mitmeti mõistetava ning arutluskäiku samm sammu haaval lahata. "Ühendkuningriigi majandus on tihedalt seotud Euroopa Liidu omaga ning lahkudes Euroopa ühisturult peaks riik arvestama mitmete majandust otseselt kahjulikult mõjutavate teguritega nagu kaubandustökked, kapitalimaksud jne. Kui riik lahkub Euroopa Liidust, võivad teised riigid kehtestada Ühendkuningriigi kaupadele ja ettevõtetele tollimaksud, mis kahjustavad nende konkurentsivõimet väljaspool. Ettevõtlus ja eksport on aga otseselt majandust mõjutav tegur - kui ettevõtetele on ELi jäädes lihtsam tegutseda, on see majandusele kasulik."

Tõestuse ülesanne on anda oma seisukohale kaalu. Miks peaks keegi sind uskuma, kas sinu arvamus on vaid tore idee või ka päriselt kuskil kinnitust leidnud. Hästi tõestatud argumente on vestluspartneritel alati lihtsam uskuda ning nendega arvestada, sest tõestus võimaldab paremini suhestuda väidetuga. Tõestus pakub arutlejatele käega katsutava, usaldusväärse või ühisele kogemusele tugineva kokkupuutepunkti. Tõestus võib olla statistika, analoogia, uuring, lugu või kogemus. Kui tõestus ei toeta väidet, pole ka põhjust uskuda loogikat, mida proovitakse esitada. Nii pole põhjust väidet uskuda ja seisukoha kinnituseks otsitud argument on nõrk. Nt: "Kaubandus Euroopa Liiduga moodustab Ühendkuningriigi statistikaameti väitel veerandi kogu riigi kaubandusest. Maastrichti lepingu järgi kehtivad aga kolmandatele riikidele erinevad kaubandustökked, mida praegu ühisturu tingimustes pole - nt tollimaksud

Tihti on selgituse funktsiooniks aidata siduda väidet ja tõestust, mis esmapilgul ei paista olevat omavahel loogilises ühenduses. Kui poleks selgitust, ei aitaks tõestus seisukohta kinnitada.

AN EXAMPLE BROUGHT BY STUDENTS:

VÄIDE: Suitsetajad on õnnelikumad inimesed kui mitteduitsetajad.

TÕESTUS: Suitsetajate keskmine eluiga on Euroopa Liidus mitteduitsetajate omast keskmiselt 7 aastat madalam.

Kui meie näitesele lisada selgitus võib esmapilgul segadust tekitav tõesuss saada loogilisema rolli.

VÄIDE: Suitsetajad on õnnelikumad inimesed kui mitteduitsetajad.

SELETUS: Elu on raske ja täis pidevat õnnetust. Lihtsustatult öeldes "life sucks!". Mida vähem üks inimene peab sel raskel teel oma aega veetma, seda õnnelikum ta on.

TÕESTUS: Suitsetajate keskmine eluiga on Euroopa Liidus mitteduitsetajate omast keskmiselt 7 aastat madalam.

Iga argument ei pea meile meeldima, iga argument ei pea olema veenvaim, argument on see sellegi poolest

Järeldus loob konteksti. Kui minu eesmärgiks on veenda briti rahvast hääletama referendumil Euroopa Liitu jäämise poolt, lubab järeldus mul seisukoha olulisust neile rõhutada. Nt "Kui Ühendkuningriik Euroopa Liidust lahkub, kannab riik majanduslikku kahju, mis mõjutab iga inimese elu halvemuse poole."

STATEMENT

EXPLANATION

EVIDENCE

IMPACT

Kuidas jõuda argumenteeritud diskussioonini klassiruumis?

Otse loomulikult ei ole siin ühest vastust. Antud käsiraamat ongi mõeldud selleks, et pakkuda õpetajatele harjutuste pagasit, mis võimaldaks kergema vaevaga seatud eesmäärke täita. Toome siinkohal ühe näite, kuidas ülalkirjeldatud argumenti struktuuri edasi anda.

Tunnikava näidis -
Õpime arutlema -
mis on argument?

Kirjeldus

1. Õpetaja jutustab õpilastele probleemsituatsiooni. Selgitab, et harjutuse huvides tuleb lähtuda vaid esitatud infost, ning rohkem informatsiooni - midagi juurde mõelda - ei tohi. Õpetaja selgitab probleemsituatsiooni, kasutades tahvlile joonistatud/kuvatud kaarti.
2. Õpilased peavad hindama individuaalselt, kes nende meelest käitus esitatud probleemsituatsioonis kõige eetilisemalt, seades loo tegelased hierarhiasse (1-5). Õpetaja innustab õpilasi oma arvamust põhjendama.
3. Õpetaja uurib kõigilt/valikuliselt, milline oli nende hierarhia, küsides õpilastelt täpsustavaid küsimusi, kasutades "miks?" skeemi. Vajadusel pakub õpetaja alternatiivseid seisukohti, et uurida, kuidas õpilase arvamus kujunes.
4. Õpetaja jagab õpilased vastavalt klassi suurusele 3-4 liikmelistesse gruppidesse. Grupi ülesanne on 10 minuti jooksul jõuda konsensuslikule seisukohale. Järgneb arutelu nagu osas 3.
5. Õpetaja ilmestab "Miks?" skeemi kasutades argumenteeritud seisukohtade olulisust käimasolevas diskussioonis.

Hindamine

Õpilased peavad oma hierarhia kõige eetilisema ja ebaeetilisema osapoole toetuseks kodus ettevalmistama kolmest argumendist koosneva kõne, mida järgmine tund saaks kontrollida.

Lisad

Mängukirjeldus

Alligaatorite jõgi

- Loe läbi lugu "Alligaatorite jõgi".
- Pärast loo läbilugemist (ja ilma kaaslastega arutamata) reasta jutustuses olevad viis tegelast alustades sellest, kelle käitumine on Sinu jaoks kõige ebaeetilisem kuni selleni, kelle käitumine tundub Sulle kõige vastuvõetavam. Teiste sõnadega, tegelane, kes käitus Sinu arvates kõige ebaeetilisemalt, peaks nimekirjas olema esimene, tema järel teisena kõige ebaeetilisemalt käitunu jne. Kirjuta nimekirjas nimede kõrval lühidalt põhjused, miks Sa paigutasid nad just sellele kohale.
- Kui kõik grupi liikmed on oma isiklikud järjestused kirja pannud, võrrelge oma tulemusi ning proovige arutelu teel jõuda ühe, konsensusliku järjekorrani. Kui konsensuseni jõuda ei õnnestu, nimetage aja lõppemisel vastuolud, mida te grupina ei suutnud ületada.

Jutustus "Alligaatorite jõgi"

Elas kord naine nimega Anna, kes oli armunud mehesse nimega Georg. Georg elas jõe ühel kaldal ja Anna teisel kaldal. Jõgi, mis kahte armunut teineteisest eraldas, oli pilgeni täis inimsööjaist alligaatoreid. Anna tahtis väga üle jõe saada, et olla koos oma kalliga Georgiga. Kahjuks oli aga jõe ainus sild eelmisel öhtul tormiga minema uhutud.

Seega läks Anna Huuberti juurde, kes oli ainus kaatriomanik lähiümbruses, ning palus ennast üle jõe viia. Huubert oli rõõmuga valmis seda tegema tingimusel, et Anna temaga enne intiimse öö veedab. Anna keeldus otsekohe ja läks oma hea sõbra Ivani juurde, et jagada oma muret ja mõelda koos lahenduste üle. Ivan aga ei tahtnud kogu olukorraga midagi tegemist teha. Anna oli lootust kaotamas ja tundis, et tema ainus lootus on võtta vastu Huuberti tingimused. Huubert täitis oma lubaduse ja viis Anna pärast ühist ööd üle jõe.

Kui Anna rääkis Georgile oma armuseiklusest, mille ta oli sunnitud ette võtma üle jõe pääsemiseks, lõpetas Georg vastikustundega kohe igasugused suhted. Südamevalu ja mahajäetud Anna läks Georgi sõbra Sandri juurde oma häda kurtma. Sander, kaastundest Anna vastu, otsis üles Georgi ja andis talle brutaalselt peksta. Anna oli õnnelik nähes, et Georg sai oma teenitud karistuse. Kui päike küla kohal loojub, kuuleme me Annat naemas.

Sander
George
River full of alligators
Anna
Hubert
Broken bridge
Ivan
boat

Tunnikavad on koostatud Erasmus+ programmi pool rahastatud projekti "European Network of Debate Teachers". Lisaks valitud tunnikavadele, mis on leitavad käesolevas juhendmaterjalis, leiab ekstra tunnikavasid, mis projekti käigus välja töötati, leheküljelt www.debatingteachers.com.

Tunnikavad

Puberteet – muutuste aeg

Kokkuvõte

Õpilased arutavad puberteedi ajal toimuvaid muutuseid. Õpilased üritavad leida argumente, miks teismeiga on hea aeg ning põhjuseid miks see ei ole kõige parem eluetapp. Õpilased töötavad gruppides, et dramatiseerida ühte muutust, mis puberteedi ajal aset leiab.

Kestus on 2x45 minutit.

Eesmärgid

- a) Õpilased on võimelised seletama teismelisena toimuvad muutused.
- b) Õpilased arendavad argumentatsiooni ja ümberlütke oskuseid.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette klassiruumi niiviisi, et klassis oleks piisavalt avatud ruumi, et jagada õpilased kaheks reaks, mis on nägudega üksteise suunas.

Õpetaja paneb valmis vajalikud õpikud ja käsilehed.

Kirjeldus

1) Õpetaja teatab õpilastele teema ning tunni eesmärgid ja defineerib puberteedi kui aja, mil inimene saab suguküpseks ning erinevad muud füüsilised ja emotsionaalsed muutused toimuvad.

2) Õpetaja seletab väitlusmeetodit "Jah, aga":

a. Jaga klass kaheks: grupp A ja grupp B.

b. Palu õpilastel võtta nende gruppide järgi kahte ritta, mis on näoga üksteise suunas.

c. Loosi, kumb grupp alustab.

d. Ütle õpilaste üks argument, millele mõlemad grupid peavad vastuargumendi leidma.

e. Alustava grupi reast esimene õpilane hakkab argumenti ümber lütkkama. Ta kordab esmalt üle algse argumendi ning seejärel lisab ümberlütke alustades seda väljendiga "Jah, aga".

f. Seejärel peab järgneva grupi esindaja ütleva omakorda ümberlütke eelmisena kõnelenud õpilase argumendile.

g. Mäng lõpeb, kui kõik õpilased on saanud öelda ühe argumendi.

3) Õpetaja jaotab õpilased neljastesse gruppidesse. Õpetaja seletab, et nad hakkavad tööle väikestes gruppides, et leida järgnevad informatsiooni puberteedi kohta:

- Mis vanuses see toimub?
- Millised füüsilised muutused leiavad aset tüdrukutel?
- Millised füüsilised muutused leiavad aset poistel?
- Miks sellised muutused toimuvad?
- Millised emotsionaalsed muutused puberteedi ajal aset leiavad ja miks?
- Milliste hormoonide mõjul muutused toimuvad?

4) Õpetaja palub igal grupil ette valmistada väikese sketši, mis kujutaks ühte või mitut muutust, mille kohta nad on infot otsinud ning seda, kuidas noored sellised vanuses ennast tunnevad. Sketšid peaksid puudutama nii füüsilisi kui emotsionaalseid muutuseid. Näiteks:

- Kuidas tunneb klassi kõige väiksem poiss olukorras, kus tema klassivennad kiirelt kasvavad ning täiskasvanumaks muutuvad?
- Mida teha olukorras, kus Sind tabab suur aknehoog enne esimest kohtingut?

Järgmise tunni ajal saab iga grupp enda etteaste esitada. Õpilased võivad kasutada visuaalseid abivahendeid, näiteks graafikuid, et informatsiooni paremini edasi anda.

Hindamine

Õpetaja kontrollib õpilaste omandatud teadmisi arutledes järgmiste küsimuste üle:

- Milline on kõige keerukam osa puberteedi läbi elamisel?
- Milline on positiivsem osa füüsiliselt täiskasvanu ikka jõudmisel?

Planeet, katastroofid

Kokkuvõte

Õpilased kordavad üle viimati õpitud sõnavara. Antud tunnikava kasutab näitena katastroofide teemat, kuid sobib kasutamiseks ka erinevate muude teemade puhul. Õpilased vaatavad videot, märgivad üles teemakohased sõnad ja väljendid ning teevad improkõnesid teema kohta.

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased kinnistavad temaatilist sõnavara.
- Õpilased kasutavad kolme sõna kõnelemisharjutust ning improkõnesid.

Ettevalmistus

Õpilastele antakse kodune ülesanne külastada internetilehti, et koguda ja lugeda lisainfot katastroofide kohta.

[http://www.ecenglish.com/learnenglish/lessons/in-news-natural-disasters;](http://www.ecenglish.com/learnenglish/lessons/in-news-natural-disasters) <http://www.bbc.com/news/magazine-32348749>

Õpetaja valmistab ette 10 sõna või väljendit katastroofide kohta, mis on kirjutatud eraldi paberitükide peale. Lisaks sellele seab õpetaja klassile näitamiseks valmis video "15 Most destructive natural disasters in history" (www.youtube.com/watch?v=nmdwmtlg4ow).

Kirjeldus

1) Õpetaja kirjeldab tunni eesmäärke, ülesandeid ning hindamisreegleid. Õpetaja valib õpilaste hulgast ajamõõtja.

Enne video vaatamist annab õpetaja õpilastele ülesande kuulata ning märkida üles 10 sõna, mis viitavad erinevatele katastroofilikele. Õpilased vaatavad videot.

2) 10 vabatahtlikku õpilast valivad õpetajalaualt ühe paberilipiku, millel on kirjas üks katastroof. Õpilastele antakse kaks minutit ettevalmistusaega.

Pärast ettevalmistust on igal vabatahtlikul üks minut aega, et rääkida paberil olevast katastroofist. Õpetaja annab kõnede kohta tagasisidet.

3) Järgnevalt kutsutakse kolm uut õpilast klassi ette ja igaühele antakse klassi poolt uus sõna

katastroofide kohta. Esimene õpilane räägib enda sõnast ühe minuti. Järgmine õpilane peab rääkima enda sõnast, kuid ühtlasi integreerima ka eelmise õpilase sõna enda kõnesse. Kolmas kõneleja peab rääkima enda sõnast ning samuti teise kõneleja sõnast.

Õpetaja annab kõnede kohta tagasisidet.

4) Õpetaja palub ühel õpilasel pidada improkõne. Õpilasele antakse paber, millel on üks väide või tsitaat katastroofide teemal. Õpilasele antakse kahe minutit ettevalmistuseks. Selle aja jooksul kirjutab õpetaja antud väite või tsitaadi ka tahvli peale ja ülejäänud õpilastel palutakse samuti mõelda teema peale ning selle peale, millise kõne nemad teeksid.

Algselt valitud õpilane teeb kõne ning õpetaja annab tagasisidet.

Õpetaja palub õpilastel koduse ülesandena korrata ning olla valmis sõnadetöökatastroofide teemal.

Hindamine

Kõik õpilased, kes tegid tunni jooksul kõnesid, saavad hinde. Ajamõõtja saab näiteks ühe boonuse järgmiseks suuliseks esituseks.

Festivalid ja pidustused

Kokkuvõte

Õpilased analüüsivad valentinpäeva tähendust foorumväitluse kaudu. Klass arutleb selle üle, kas valentinpäev peaks saama vähem tähelepanu.

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased arendavad infootsimise oskuseid, uurides ja lugedes lisamaterjali internetist.
- Õpilased kordavad temaatilist sõnavara kasutades sõnu ja väljendeid foorumväitluses.

Ettevalmistus

Õpetaja palub õpilastel lugeda valentinpäeva kohta erinevatest interneti allikatest (nt Wikipedia, cbn.com/st.valentine).

Iga õpilane valmistab ette kaks jaatavat ja kaks eitavat argumenti teemal "Valentinpäev peaks saama ühiskonnas vähem tähelepanu".

Kirjeldus

1) Õpetaja kuulutab välja teema, tunnieesmärgid ning seletab harjutuse käiku ja hindamispõhimõtteid. Valitakse välja kaks õpilast, kes hakkavad vastaspooltel väitlema, kolm õpilast määratakse kohtunikeks. Väitlejatele antakse mõned minutit ettevalmistuseks, samal ajal arutavad ülejäänud õpilased teemat koos õpetajaga ning valmistavad ette küsimused, mida väitluse jooksul esitada.

2) Foorumväitlus:

Jaatav kõne (3 minutit)

Klassipoolsed küsimused (3 minutit)

Eitav kõne (3 minutit)

Klassipoolsed küsimused (3 minutit)

Kohtunikud hindavad väitlust ja kuulnud argumente.

Ülejäänud klass ning väitlejad avaldavad oma arvamusi antud teema kohta, õpetaja modereerib diskussiooni. Arutelu võib lähtuda ka väitluse jooksul küsitud küsimustest.

3) Õpetaja annab koduseks ülesandeks kirjutada lühike arvamuskõne antud teemal (umbes 90 sõna). Õpilased võivad alustada koduse tööga.

Hindamine

Õpilased, kes osalesid väitluses ja kohtunitöös saavad hinde tulenevalt nende argumentide kvaliteedist ning esitusest.

Õpetaja hindab ka arvamusalugusid.

Peresuhted ja lahusus

Kokkuvõte

Tunniteemaks on lahusus. Õpilased teevad ajurünnaku ja arutlevad erinevate abielu situatsioonide üle ning kasutavad foorumväitluse meetodit, et küsimust laiemalt lahata.

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased analüüsivad seda, kas lahusus on kõige parem lahendus purunenud abielus.
- Õpilased arendavad foorumväitluse käigus argumenteerimis- ja analüüsioskusi.

Ettevalmistus

Õpilased peavad teadma foorumväitluse reegleid. Õpilased teavad De Bono mõttemütse (kuue mõttemütse meetod) (http://lepo.it.da.ut.ee/~lehti/6mytsi/kuue_mttemtsi_meetod.html).

Eelmistes tundides peaksid õpilased olema lugenud ja vaadanud erinevaid videoid lahususe teemal. Õpetaja valmistab ette järgnevad asjad: paberilipikud, kus on erinevate perekonna situatsioonide kirjeldused igale õpilasele ringis, refleksioonilehed, paber ja pastakad ajurünnaku jaoks.

Kirjeldus

1) Õpilased istuvad ringis. Igaüks saab paberi, kus on peal üks perekonna situatsioon. Õpilased loevad vaikselt neile antud kirjeldusi ning igaüks ütleb kas kollane või must vastavalt olukorrale, mis neile anti. Õpetaja märgib ära selle, kui erinevad võivad inimesed, nende elud ja perekonnad olla ning kuidas igaüks peab siiski käima koolis, tööl ning õppima, töötama ja elu nautima ükskõik, milline olukord võib tema peres parasjagu olla.

2) Õpilased jaotatakse kahte gruppi ning nad peavad tegema ajurünnaku selle kohta, mida inimesed teevad raskes perekondlikus olukorras, näiteks kui abielu on jooksmas karile. Üks inimene grupist presenteerib klassile nende arutelu tulemused.

Järgnevalt arutlevad grupid seda, kuidas sellised olukorrad mõjuvad ümbritsevatele inimestele. Uus inimene grupist kannab klassile ette arutelu tulemused.

3) Foorumväitlus

Väitluse teema: "Lahutus on katkises abielus kõige parem lahendus"

Kahele võistkonnale antakse nende väitluspool (jaatus või eitus) ning kõnelemisjärjekord.

Jaatav kõne (5 minutit). Kõneleja toob argumente teemas sõnastatud väite toetuseks.

Ristküsitlus (2-3 minutit). Klassipoolsed küsimused kõnelejale.

Eitav kõne (5 minutit). Kõneleja toob argumente teemas sõnastatud väite ümber lükkamiseks.

Ristküsitlus (2-3 minutit). Klassipoolsed küsimused kõnelejale.

Üldine arutelu (2-3 minutit).

Jaatav kõne (2 minutit)

Eitav kõne (2 minutit)

Klass hääletab väitlusele tuginedes selle üle, kas lahutus on kõige parem lahendus.

4) Õpilastele antakse refleksioonilehed küsimustega:

Miks läks hästi?

See ei töötanud!

Ideed järgmiseks korraks...

Õpilased annavad tunni lõpus lehed õpetajale täidetult tagasi.

Hindamine

Väitluses osalejad saavad hinde. Aktiivseid õpilasi premeeritakse (näiteks lisapunktid järgmiseks arvestuseks või tunnihinne).

Vaktsineerimine: poolt või vastu?

Kokkuvõte

Õpilased õpivad ja arutlevad vaktsineerimise üle. Õpilased vaatavad videot ja selle pinnalt teevad märkmeid selle kohta, kas olla vaktsineerimise poolt või vastu.

Kestus 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased oskavad veenvalt argumenteerida, miks vaktsineerimine on vajalik.
- Õpilased õpivad eristama jaatava ja eitava poole argumente ning neid videost leidma.

Ettevalmistus

Õpetaja paneb valmis video vaktsineerimise positiivsetest ja negatiivsetest mõjudest, mida klassile näidata (<http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/teach/vaccine/> - antud video eeldab inglise keele oskust, vajadusel võib otsida antud video asemele eestikeelse video). Õpetaja valmistab ette käsilehed.

Eelnevalt peaks õpilased olema õppinud vaktsiinide ajalugu ning peaksid aru saama sellest, kuidas vaktsiinid töötavad.

Kirjeldus

1) Õpetaja küsib õpilastelt, mille vastu nemad ise vaktsineeritud on, nt lastehalvatus, tuberkuloos. Õpetaja tuletab õpilastele meelde vaktsiinide teooriat ning miks mõnele haigusele on vaktsiin ja teisele mitte.

Õpetaja tutvustab tunniteemat ning eesmäärke.

2) Õpetaja annab õpilastele käsilehed ja kirjeldab ülesannet: õpilased vaatavad videot ning peavad täitma argumenditabelit. Õpilased vaatavad videot "A visit to Ashland, Oregon" ning täidavad tabelit. Õpetaja peaks vahepeal video pausi peale panema, et õpilastel oleks aega argumente üles kirjutada. Õpetaja palub õpilastel kirjutada üles nende enda arvamused vaktsineerimise kohta. Kindlasti peaksid õpilased oma arvamusi põhjendama. Seejärel palub õpetaja oma arvamusi klassiga jagada.

3) Õpetaja kontrollib seda, kuidas ja kui palju õpilased on teemat ja videot mõistnud, küsides järgmisi küsimusi:

- Miks ei ole vaktsineerimine vaid isikliku tervise küsimus vaid puudutab ka teisi inimesi?

Võimalik vastus: Mitmed nakkushaigused on äärmiselt nakkavad. Inimene võib ennast haiguse vastu vaktsineerida, kuid vaktsineerimata inimesed võivad haigusega kokku puutuda ja seda teistele vaktsineerimata inimestele edasi kanda. Mida rohkem inimesi on vaktsineeritud, seda rohkem on haiguse

levik piiratud. Seetõttu hoiab karjaimmuunsus ära epideemiaid. Tänapäeva maailmas, kus reisimine on võrdlemisi lihtne ja osav, võib haigestunud inimene viia haiguse 24 tunni jooksul teise maailma otsa.

- Mida tuleks teha, et täielikult lahti saada nakkushaigusest?

Võimalik vastus: Ainuke viis ühe haiguse täielikuks kadumiseks on vaktsineerimisprogramm, mis suudab jõuda kõikide sihtgruppideni vajalikus ajaraamis. Siiski ei ole võimalik igast haigusest sellisel viisil lahti saada, sest mõned nakkushaigused pesitsevad ka inimesest väljaspool.

Õpilased lõpetavad laused käsilehtede tagaküljele ning annavad need õpetajale.

Hindamine

Suuline hindamine

Lisad

Minu arvamus ja refleksioon:

Täna ma õppisin...

Olen olnud edukas...

Usun, et...

Pros	Cons
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Loomad

Kokkuvõte

Õpilased arutavad grupis jahipidamise ja karusnahakasvatuse üle. Ajurünnakut ja foorumvaidlust kasutatakse teemal "Metsloomade tapmine karusnaha jaoks ei ole humaanne".

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased teavad asjakohast sõnavara ning harjutavad tuleviku ajavormide kasutavast.
- Õpilased harjutavad probleemi püstitamist, lahenduste leidmist ja tagajärgede analüüsimist.

Ettevalmistus

Õpetaja paneb vajadusel valmis õpikud ja käsilehed.

Õpilastele võib anda eelnevals koduseks ülesandeks valmistada ette jaatavaid ja eitavaid argumente.

Kirjeldus

- 1) Õpetaja kuulutab välja teema ning tunnieesmärgid. Õpetaja selgitab peamisi aruteluküsimusi: mis on humaanne, miks on lubatud jahipidamine, kas ja millised õigused on loomadel?
- 2) Õpetaja modereerib õpilaste ajurünnakut – kõik ideed, nii poolt kui vastu, kirjutatakse tahvli peale. Ajurünnaku tulemusel peaks olema vähemalt 4-5 teemat jaatavat ning 4-5 teemat eitavat väidet.
- 3) Õpilased jagunevad paaridesse ning igale paarile määratakse ettevalmistamiseks kas jaatav või eitav pool. Õpilased peaksid tegema vähemalt kolm argumenti.
- 4) Õpetaja valib esimese jaatava paari, kes presenteerib ühe oma argumentidest klassile. Seejärel valib õpetaja eitava paari, kes peaks jaatavale argumentile vastama ning esitama enda argumenti. Sama jätkub, kuni kõik erinevad argumentid on klassis esitatud.

Hindamine

Õpetaja analüüsib vaidlust ning tagasisidet õpilaste toodud argumentidele ja ümberlüketele. Õpilased võivad üle vaadata peamised vaidluspunktid, mis klassis tekkisid. Klass võib valida parimad argumentid ja hääletada, milline paar tegi kõige paremat tööd.

Linnaelu, liiklus

Kokkuvõte

Õpilased valmistavad ette linnavolikogu kohtumiseks, et arutada ummikumaksu kehtestamise plaani. Õpilased töötavad gruppides, et esindada erinevate huvigruppe ning analüüsida erinevaid vaateid.

Kestus 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased laiendavad oma sõnavara ning arendavad kuulamis- ja kõnelemisoskust.
- Õpilased peavad eristama probleemi erinevaid külgi ja oskama neid analüüsida.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette simulatsioonikirjeldusega käsilehed. Õpetaja jagab õpilased erinevatesse huvigruppidesse.

Kirjeldus

1) Õpetaja teatab tunniteema ja eesmärgid. Õpetaja seletab simulatsioonireegleid ning kirjeldab õpilastele olukorda, mille kohta simulatsioon on üles ehitatud.

Sa elad oma riigi pealinnas. Pealinna elanike arv on viimastel aastatel järsult kasvanud ning kesklinna liiklus on muutnud aina hullemaks. Linnapea tahab tööpäevadel kehtestada autodele ummikumaksu. Linnas on hea ühistranspordi süsteem, kuid bussid jäävad sageli liiklusummikute tõttu hiljaks. On olemas ka rongisüsteem, kuid rongid on sageli eriti tipptundidel ülerahvastatud. Täna leiab aset avalik rahvakoosolek, et arutada linnapea plaani.

2) Klass jaotatakse kahte võistkonda (A ja B), et valmistada ette enda argumendid plaani poolt ja vastu. Õpilased mõlemas võistkonnas jagatakse omakorda eraldi gruppidesse vastavalt neile määratud huvigrupile (linnapea, keskkonnakaitsjad, kohalikud ettevõtjad, kohalikud elanikud, turistid jne). Oluline on märkida, et mõlemas võistkonnas võib sama huvigrupp olla erineval seisukohal, kas olla plaani poolt või vastu (nt kohalikud elanikud). Võib näiteks ära jagada, et võistkond A on plaani poolt ja võistkond B on plaani vastu.

Õpilased võivad võimalusel ettevalmistamisel kasutada internetti või muid vahendeid.

3) Õpilased mõlemast võistkonnast esitavad oma argumendid vastavalt enda huvigrupi seisukohale.

4) Õpilastel palutakse kirjutada jaatavad ning eitavad kõned plaani kohta, mida esitatakse järgmises tunnis. Teema on, et pealinnades tuleks kehtestada ummikumaks.

Hindamine

Õpetaja analüüsib diskussiooni ning annab tagasisidet õpilaste poolt kasutatud argumentide kohta. Õpetaja võib korraldada klassis ka hääletuse selle kohta, kas ummikumaks tuleks kehtestada või mitte.

Genotsiid 20. sajandil

Kokkuvõte

Õpilased töötavad gruppides, et leida informatsiooni genotsiidi kohta 20. sajandil. Õpilased esitavad leitud info klassikaaslastele ning kasutavad näiteid, et tugevdada oma argumente.

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased õpivad tundma kolme peamist genotsiidi tunnust.
- Õpilased arendavad oskust esitleda ning hinnata infot, mida nad internetist leiavad ning pakkuda oma väidete toetuseks näiteid.

Ettevalmistus

Igal õpilastepaaril peaks olema ligipääs internetile. Alternatiivselt võib õpetaja ette valmistada neli artiklit, mida õpilastele informatsiooniks jagada.

Õpetaja valmistab tabeli, mida õpilastele jagada (vt lisadest).

Kirjeldus

1) Õpilastel palutakse kirjutada enda sõnadega genotsiidi definitsioon. Seejärel palub õpetaja otsida genotsiidi definitsiooni õpikust või internetist. Õpilastel enda kirjutatud ja leitud definitsioone võrreldakse.

2) Õpilased jagatakse nelja gruppi. Kõigile gruppidele antakse tabel. Nende ülesanne on leida internetist infot ning seeläbi tabel täita. Iga grupile antakse üks näide, millel nemad keskendusid ning mille kohta hiljem klassile ettekanne tehakse. Õpilased valmistavad ette 3-minutilise kõne genotsiidi kohta. Nad peavad katma ära kõik tabeliread. Ülejäänud klass täidab tabelit kasutades infot, mida teised grupid esitavad.

3) Õpetaja korraldab õpilastega arutelu info kohta, mida nad varasemat leidsid. Miks genotsiid juhtus? Milline genotsiid on olnud kõige hirmsam? Mida teha, et vältida genotsiidi tulevikus?

Hindamine

Õpetaja kontrollib seda, kui palju õpilased infot omandasid järgmisel tunnil.

Lisad

	Holocaust	Armenian genocide	Cambodian genocide	Rwanda genocide
Cause				
Oppressed group				
Oppressor				
Examples of oppression				
Situation today				

Online-väitlus

Kokkuvõte

Õpilased harjutavad online-väitluse kaudu infootsimise, argumentatsiooni ja ümberlütkega seonduvaid oskuseid. Väitlusteema võib olla parasjagu õpitava teemaga seotud. Online-väitlust võib kasutada pikema perioodi jooksul koduse ülesandena või organiseerida seda mitme tunni vältel, kui arvuti kasutamise võimalus on olemas.

Kestus on umbes 3x45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased otsivad infot ja analüüsivad tunniteemat süvitsi.
- Õpilased arendavad infootsimise, kriitilise mõtlemise, argumentatsiooni ja ümberlütke oskuseid.

Ettevalmistus

Õpetaja valib väitlusteema kas iseseisvalt või koos õpilastega. Õpetaja valmistab ette online-väitluseks platvormi, soovituslikud võimalused on Google Drive või Dropbox. Õpetaja loob dokumendi, mida õpilased saavad hiljem väitluse tarbeks täita.

Kirjeldus

- 1) Õpetaja selgitab õpilaste online-väitluse formaati, tähtaegu ning teemat. Moodustakse neljaliikmelised grupid. Igas grupis on kaks inimest, kes on teema poolt ning kaks õpilast teema vastu.
- 2) Õpilased koguvad ja uurivad väitlusteema kohta informatsiooni.
- 3) Jaatav pool alustab väitlust, kirjutades oma argumendid kõigiga jagatud dokumenti. Järgmisena lükkab eitav pool jaatava poole argumendid ümber ning kirjutab juurde enda argumendid. Seejärel tugevdab jaatus oma argumente.

Väitlus lõpeb kas teise eitava õpilasega, kes lükkab ümber jaatava poole argumendid ja toob uued argumendid või kokkuvõtvate kõnedega, mille mõlemad pooled kirjutavad, et välja tuua peamised vaidluskohad. Kõnede pikkused võib enne väitluse algust kokku leppida.

Hindamine

Väitlust tuleks hinnata hindamiskeemi järgi.

Argumendid peaksid olema struktureeritud ja seletatud. Argumendil peaks olema neli osa: väide, seletus, tõestus ja järeldus. Kui kõik osad on olemas, tuleks argumendile anda neli punkti. Iga puudu oleva osa arvelt kaotatakse üks punkt.

Igal ümberlükkel peaks samuti olema neli osa: vastuväide, vastuväite seletus, vastuväite tõestus, järeldus. Kui kõik osad on olemas, saab ühe ümberlükke eest neli punkti. Iga puuduv osa võtab punkte alla.

Väitlust võivad hinnata ka õpilased kasutades samasugust hindamiskeemi.

Tööstusrevolutsiooni tagajärjed – lapstööjõud

Kokkuvõtte

Õpilased arutlevad lapstööjõuga seonduvate probleemide ja põhjuste üle. Tunni eesmärk on jõuda konsensuseni, millal, kus ja miks on lapstööjõud vajalik. Õpilased kujundavad enda arvamuse küsimuse kohta kasutades arvamuskalude meetodit.

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased õpivad tundma tööstusrevolutsiooni ja lapstööjõu vahelisi seoseid.
- Õpilased harjutavad kriitilise mõtlemise oskust ning analüüsivad enda arvamusi, õppides enda mõtteid argumenteeritult kaitsma.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette väited, mis puudutavad lapstööjõu kasutamist tööstusrevolutsiooni ajal ja tänapäeval.

Õpetaja paneb klassiruumi valmis viisil, et seda oleks võimalik kasutada arvamuskalude meetodi jaoks.

Kirjeldus

1) Õpilased tutvuvad tunniteemaga – lapstööjõud kui industriaalrevolutsiooni tagajärg. Teemat võib tutvustada õpetaja ja õpilaste vahelise arutelu käigus, loenguvormis või õpiku abil. Õpilaste ülesanne on moodustada lapstööjõu definitsioon ning seda ülejäänud klassile esitleda.

2) Arvamuskalude meetod: üks klassiruumi sein on märgitud kui "olen täiesti nõus", teisel seinal on silt "ei ole üldse nõus". Õpetaja selgitab arvamuskalude põhimõtet. Õpetaja hakkab lugema ette erinevaid väiteid, mille puhul peavad õpilased valima enda seisukoha. Mida lähemale õpilane vastavale seinalle seisab, seda rohkem nad väitega nõus või mitte nõus on. Õpilased peavad seisukoha valima isikliku arvamuse järgi. Pärast igat väidet palun õpetaja mõnel õpilasel oma seisukohta seletada.

Võimalikud näited väidetest:

Lapstööjõud peaks olema keelatud.

Lapsed ei peaks töötama, et oma peret toita.

Igal peaks olema taskuraha.

Lastel peaks olema lubatud töötada, et nad saaksid teenida lisataskuraha.

Keskooli õpilased peaksid käima tööl, et harjuda tulevase elukorraldusega.

Jne.

3) Kõik õpilased peaksid koostama mõistekaardi nende isikliku arvamuse kohta lapstööjõu osas.

Hindamine

Õpilased kirjutavad lühiessee lapstööjõu kohta, mida õpetaja saab hinnata.

Raudne eesriie

Kokkuvõte

Õpilased üritavad mõista raudse eesriidega kaasnevat elukorraldust ja liikumispiiranguid. Õpilased kujundavad enda arvamust antud teemal arvamuskalude meetodit kasutades.

Kestus on 2x45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased otsivad informatsiooni raudse eesriide, Külma sõja ning teiste sarnaste näidete kohta tänapäeval.
- Õpilased arutlevad kauba ja inimeste vaba liikumise positiivseid ja negatiivseid külgi (Euroopas).

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab klassiruumi ette viisil, et oleks võimalik kasutada arvamuskalude meetodit – klassiruumis peaks olema piisavalt vaba ruumi, et õpilased saaksid kahe seina vahel liikuda.

Kirjeldus

1) Õpetaja valib kaks õpilast, kelle ülesanne on käituda kahe inimesena, kes elavad raudse eesriide taga. Ülejäänud õpilased seisavad ruumi keskel reas imiteerides n-ö raudset eesriiet või piiri. Õpilastele antakse ülesanne mitte lasta kedagi läbi. Harjutus võib kesta umbes ühe minuti, pärast mida peaks õpetaja uurima õpilastelt, mis tunne see on, kui nad ei saa minna üle piiri teisele poole klassi.

2) Õpilased jagatakse olenevalt klassi suurusest kolme kuni kuute gruppi. Iga grupile antakse erinev roll. Kui õpilased jagatakse rohkem kui kolme gruppi, võib rolle dubleerida.

Esimese grupi ülesanne on otsida internetist informatsiooni raudse eesriide kohta ning osata seda klassile seletada – miks loodi füüsilised barjäärid inimeste liikumisele, kui efektiivsed need olid, kuidas töötas raudne eesriie siis, kui füüsilisi takistusi ei olnud.

Teise grupi ülesanne on kirjeldada elu raudse eesriide taga erinevate elualade esindajate näitel: muusikud, kunstnikud, sportlased, ärimehed, lihttöölised jne. Kuidas mõjutasid takistused nende elu?

Kolmas grupp peab leidma ja analüüsima liikumispiiranguid tänapäeva maailmas, õpetaja võib abistavate näidetena nimetada järgnevaid: Euroopa Liidu kodanik, kes elab riigis, kus ei kehti Schengeni ruum; Süüria põgenik; Mehhiko immigrant USA ja Mehhiko piiril.

Kõik grupid peavad ette valmistama vähemalt kuus väidet, mida õpetaja saab esitada hiljem arvamuskalude meetodit kasutades.

3) Igal grupil on 5-10 minutit aega, et esitada oma ülesandele vastavad tulemused.

4) Arvamuskaalud: üks sein klassiruumis on märgitud kui "olen täielikult nõus", teisel seinal on silt "ei ole üldse nõus". Õpetaja seletab arvamuskaalude põhimõtet. Õpetaja hakkab esitama väiteid, mis on eelnevalt gruppide poolt ette valmistatud. Õpilased peavad valima oma eelistuse. Mida lähemale õpilane vastavale seinalle seisab, seda rohkem on ta väitega nõus või mitte nõus. Õpilased peavad valima oma seisukohad vastavalt isiklikule arvamusele. Õpetaja palub iga väite juures mõnel õpilased oma seisukohta seletada.

Hindamine

Aktiivset osavõttu võib premeerida, grupitööd võib samuti hinnata.

Militarism ja patsifism

Kokkuvõte

Õpilased üritavad mõista militarismi ja patsifismi kontseptsioone, kasutades pilte ja postreid. Lisaks sellele käsitletakse konkreetseid tänapäeva konflikte vaadates pilte ja inimeste biograafiaid.

Kestus on umbes 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased õpivad tundma peamisi militarismi ja patsifismi tunnuseid. Õpilased kujundavad enda arvamuse tänapäeva konfliktide kohta.
- Õpilased kasutavad pilte ja visuaalseid materjale, et väljendada mingisuguseid probleeme või arvamusi. Seeläbi arendavad õpilased kriitilise mõtlemise ja loogilise analüüsi oskusi.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette piltidega presentatsiooni (vaata lisad).

Õpetaja valmistab ette väited, mis puudutavad sõda ja rahu tänapäeva maailmas.

Kirjeldus

1) Õpilasted jaotatakse nelja gruppi ning neile näidatakse presentatsiooni. Õpilaste ülesandeks on panna iga perioodi postrile pealkiri. Õpetaja annab õpilastele paar minutit aega mõelda. Kõigil gruppidel palutakse tutvustada oma pealkirju ja seleta nende tausta.

2) Kahele esimesele grupile antakse ülesandeks otsida postreid ja olulisi pilte või fotosid tänapäeva konfliktide või sõdade kohta. Õpilased peavad analüüsima, kuidas on konflikti või sõda nendel pildidel kujutatud. Kahele ülejäänud grupile antakse väljavõtted või lühikesed osad sõjas osalenud tuntud inimeste biograafiatest. Õpilaste ülesanne on analüüsida seda, kuidas nende biograafiate kaudu on sõda kujutatud.

3) Kõik grupid esitlevad enda grupitöö tulemusi. Õpilased teistest gruppidest võivad küsida küsimusi ning õpetaja modereerib diskussiooni.

Hindamine

Õpetaja teeb klassis hääletuse selle üle, milline grupp mõtles polstritele kõige parema pealkirja. Võitvale grupile võib anda positiivse hinde.

The poster from Germany

The poster from the United Kingdom

The poster from France

J.L. Jaurés

Erich Ludendorff

Bertha von Suttner

Antiikkultuur

Kokkuvõte

Õpilased uurivad erinevate antiikkultuuride leiukohti ning argumenteerivad teemadel, mis tekitavad ühiskonnas diskussiooni.

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased õpivad antiikkultuuride kohta.
- Õpilased arendavad argumenteerimisoskust.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette tabeli (vaata lisad).

Õpetaja paneb valmis lauamängu Dixit kaardid.

Kirjeldus

1) Viis või kuus Dixiti kaarti laotatakse lauale laiali ning õpilastel on ülesanne valida kaart, mis kõige rohkem nende jaoks seostub kultuuripärandiga. Kõik õpilased peavad seletama, miks nad just sellise kaardi valisid.

2) Õpilased töötavad paarides. Õpetaja annab igale paarile tabeli, mille nad peavad täitma, otsides informatsiooni internetist.

3) Õpetaja jagab klassi kaheks. Esimene pool klassist koostab argumente teemal: "Kas on õige, et mujalt pärinevad kultuuri artefakte hoitakse Euroopa muuseumites?" Teine pool klassist koostab argumente teemal: "Euroopa valitsused peaksid juhtima rohkem inimeste tähelepanu UNESCO kultuuripäranditele". Õpilased esitavad oma argumente.

Hindamine

Õpetaja kontrollib ja hindab õpilaste poolt täidetud tabelleid.

Lisad

Discovery	Locality	Year	Archaeologist's name	Three things I didn't know
Ancient city	Troy (Turkey)			
		1922	Howard Carter and Lord Carnarvon	
		1900	Arthur Evans	
Queen's tomb Puabi	Ur (Iraq)	1934	Leonard Woolley	

Napoleon ja tema aeg

Kokkuvõte

Õpilased käituvad kui uurivad ajakirjanikud, kirjutades artiklit Napoleoni kohta. Õpilased püüavad mõista seoseid Napoleoni iseloomu ja tegude vahel.

Kestus on 2x45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased teavad peamisi fakte Napoleoni iseloomu, elu ja poliitika kohta.
- Õpilased hindavad ja analüüsivad Napoleoni iseloomujooni ning tema otsuseid.

Ettevalmistus

Õpilased on õppinud Napoleoni elu ja välispoliitika kohta.
Igal grupil peaks olema juurdepääs arvutile.

Kirjeldus

1) Õpilased jaotatakse gruppidesse. Iga grupp peab kirjutama ajaleheartikli Napoleoni kohta. Õpilased võivad valida, kas nad soovivad kirjutada Napoleoni elu ja suhete kohta, tema sõdade ja teiste poliitika kohta sõltuvalt sellest, mida on varem tunnis arutatud. Artikkel võib olla intervjuu, aramuslugu, uudisartikkel jne. Artikkel peaks olema illustreeritud ja toimetatud nagu tõeline ajaleheartikkel.

2) Kõik grupid valivad endi hulgast ühe, kes esindavad nende "ajalehte" Napoleoni pressikonverentsil. Õpetaja võtab Napoleoni rolli ning vastab õpilaste küsimustele.

3) Kõik grupid presenteerivad oma artikleid. Artiklid köetakse kokku ning neist moodustub ajaleht Napoleoni kohta.

Hindamine

Õpetaja hindab artikleid nende ajaloolise täpsuse ja stiili järgi.

Pluralism

Kokkuvõte

Õpilased kasutavad turncoat-väitlust, et mõista pluralismi kontseptsiooni.

Kestus on umbes 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased teavad peamisi tunnuseid pluralismi kontseptsiooni kohta. Õpilased kujundavad enda arvamuse õpetaja antud teemal.
- Õpilased tutvuvad turncoat-väitlusega. Õpilased arendavad kriitilist mõtlemist ja loogilist analüüsi väitluse kaudu.

Ettevalmistus

- Õpetaja valmistab ette esitluse pluralismi kohta.
- Õpetaja annab vajadusel ülevaate argumendi ülesehituse kohta.
- Õpetaja valmistab ette väited, mis puudutavad erinevaid seisukohta pluralismi kohta.

Kirjeldus

- 1) Õpetaja annab ülevaate pluralismi kohta. Õpetaja esitab õpilastele väiteid erinevate eelistuste kohta mingisuguste gruppide osas (nt kassid on paremad kui koerad, vasakukäelised inimesed on paremad kui paremakäelised inimesed jne).
- 2) Kõik õpilased valmistavad viie minuti jooksul antud väite poolt argumente. Järgmise viie minuti jooksul valmistavad õpilased argumente väite vastu. Seejärel on õpilastel viis minutit, et teha järeldusi poolt- ja vastuargumentide osas, mis tasakaalustaks mõlemat poolt.
- 3) Moodustatakse neljaliikmelised grupid. Õpilased esitavad üksteisele enda argumente, et valida välja see, kellel olid kõige paremad argumendid teema tasakaalustamist või mõlema poolega arvestamist silmas pidades.

Hindamine

Õpetaja teeb hääletuse, et selgitada välja, kellel (millised grupil) olid kõige paremad argumendid. Võitvale grupile võib anda positiivse hinde.

Neljas võim

Kokkuvõte

Õpilased kasutavad sokraatiline meetodit, et paremini mõista ajakirjanduse rolli tänapäeva ühiskonnas.

Kestus on umbes 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased teavad ajakirjanduse rolli ja olulisust meie ühiskonnas. Õpilased küsitlevad erinevaid seisukohti ja ideid, mis on kaasõpilaste ja õpetaja poolt esitatud.
- Õpilased õpivad kasutama sokraatiline meetodit. Õpilased õpivad esitama kriitilisi küsimusi ja analüüsima selle kaudu sisulist materjali.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette esitluse ajakirjanduse kohta meie ühiskonnas.

Õpetaja on selgitanud õpilastele, milline on argumenteeritud seisukohta ja milline on mitteargumenteeritud seisukoht ning kuidas koostada argumenti.

Õpetaja valmistab ette väited, mis puudutavad avalikku arvamust.

Kirjeldus

1) Õpetaja annab ülevaate ajakirjanduse ja meedia olulisusest ühiskonnas. Õpetaja presenteerib õpilastele loogiliselt seletatud seisukoha mingis küsimuses (nt miks valida poliitikuid, kes toetavad keskkonnateadlikke ja keskkonda kaitsvaid poliitikaid). Seejärel presenteerib õpetaja seisukoha, mis on vähem loogiliselt põhjendatud (nt miks usaldada poliitikuid, kellel on habe). Õpetaja on võimalik ka asendada õpilasega, kes on eelnevalt seisukohtade seletused ette valmistanud.

2) Õpilased võtavad endale ajakirjaniku rolli ning valmistavad kaheksa minuti jooksul ette küsimusi, mille kaudu üritada õpetaja esitatud seisukohti kõigutada. Õpilased peaksid küsimusi koostades lähema lisas viidatud materjalidest.

3) Õpilased esitavad õpetajale küsimused, õpetaja üritab seisukohti kaitsta. Tunni lõpus analüüsivad õpilased küsimuste ning õpetaja antud vastuste põhjendatust alguses gruppides ning seejärel üle klassi koos õpetajaga.

Hindamine

Õpetajad hääletavad parima küsitud küsimuse poolt, kriteeriumiks võib olla ka küsimus, millele oli õpetajal (või õpilases, kes seisukohti esitas) kõige keerulisem vastata. Parim küsimus saab positiivse hinde või võib seda lihtsalt välja tuua, kui head eeskuju sellest, kuidas küsida efektiivseid küsimusi.

Lisad

Hea materjal küsimuste küsimise kaardi kohta on leitav raamatust "Thinker's Guide to the Art of Socratic Questioning" (Dr. Richard Paul ja Dr. Linda Elder).

Euroopa Parlament

Kokkuvõte

Õpilased õpivad tundma Euroopa Parlamenti ja selle tööprotsessi minisimulatsioonis osalemise kaudu.

Kestus on umbes 2x45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased õpivad tundma Euroopa Parlamendi põhilisi tunnuseid. Õpilased peavad kaitsma selle riigi vaateid, mida nad esindavad.
- Õpilased arendavad avaliku esinemise ja argumenteerimise oskusi etteantud vaatepunkti kohta.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette esitluse Euroopa Parlamendi kohta.

Õpetaja annab vajadusel ülevaate argumendi ülesehituse kohta.

Õpetaja valib välja simulatsiooni teema.

Õpetaja valib välja 10 erinevat riiki ning valmistab nende vaated simulatsiooni teemal (vaated peaksid olema erinevad, kuid neis peaks olema ka mingil määral ühisosa).

Kirjeldus

1) Õpetaja annab ülevaate Euroopa Parlamendi kohta. Õpetaja teatab simulatsiooni teema (nt millises suunas peaks Euroopa Liit liikuma Venemaale kehtestatud sanktsioonide osas).

2) Õpilastele määratakse riik, mida nad peavad esindama. Õpilased jaotatakse kahe- või kolmeliikmelistesse gruppidesse ning neil on 15 minutit aega, et valmistada ette argumendid, mis vastavad selle riigi vaadetele, mida nad esindavad. Simulatsioonis ei kajastu parteilised eelistused, vaid riigi esindaja põhimõtted.

3) Õpetaja modereerib (Euroopa Parlamendi presidendina) avatud debatti simulatsiooni teemal. Sellele järgneb 5-minutiline mitteformaalne lobitöö, mille jooksul üritavad õpilased teiste meelt muuta, et nad toetaksid nende vaateid.

4) Pärast lobisessiooni toimub taas 10-minuti pikkune avatud debatt. Seejärel koostatakse parlamendi resolutsioon, mille osas riigid saavad gruppides nõustuda. Iga grupi resolutsioon pannakse hääletusele.

5) Hääletus terve resolutsiooni osas.

Hindamine

Õpetaja annab klassile tagasisidet simulatsiooni kulgemise kohta. Õpetaja toob välja erinevused Euroopa Parlamendi reaalse töö ja simulatsiooni vahel.

Maailma kultuurid, keskendudes Hiinale

Kokkuvõte

Õpilased õpivad Mao reformide kohta Hiinas, vaadates dokumentaalfilmi, tehes märkmeid ning leides olulise informatsiooni, mida õpilased on võimelised hiljem klassile esitama.

Kestus on umbes 90 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased õpivad Mao reformide kohta Hiinas.
- Õpilased arendavad märkmete tegemise oskust, argumentide koostamist ning nende esitamist.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette ülevaate ja visuaalsed materjalid Mao reformide kohta Hiinas.

Õpetaja paneb valmis dokumentaalfilmi "Declassified Chairman Mao".

Õpetaja valmistab ette märkmepaberid, millel on argumendi struktuur, et õpilased teeksid märkmeid ja kirjutaksid need koheselt argumentidena üles.

Õpetaja on mõelnud välja sissejuhatavad küsimused ning on valmis diskussiooni modereerima.

Kirjeldus

1) Õpetaja annab ülevaate Mao' suurest hüppest ja kultuurirevolutsioonist. Õpetaja näitab õpilastele dokumentaalfilmi. Ajaloolased ja poliitikud räägivad filmis Mao poliitilistest reformidest ning üritavad kirjeldada tema iseloomu ja poliitikaid. Õpilased teevad filmi vaatamise ajal märkmeid. Õpilased peaksid märkima üles erinevaid arvamusi Mao iseloomu ja poliitikate kohta.

2) Õpetaja tekitab klassis arutelu, mis käsitleb Mao võimu erinevaid tahke. Filmis esitletud erinevad nägemused peaksid olema puudutatud. Õpilased saavad jagada filmi ajal tehtud märkmeid ning oma arvamusi. Õpetaja teeb järeldused õpilaste arvamuste ja Mao reformide mõju kohta Hiinas ja terves maailmas.

Hindamine

Õpetaja võib hinnata õpilaste üleskirjutatud argumente. Aktiivne osalemine arutelus peaks olema positiivselt hinnatud.

Usk

Kokkuvõte

Õpilased õpivad tõlgendama ja mõistma erinevaid uske, kasutades infootsimis-, argumentatsiooni, avaliku esinemise ja analüütilise kirjutamise oskuseid. Tunni lõpuks suudavad õpilased välja tuua ja eristada erinevaid uske maailmas.

Kestus on umbes 80 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased analüüsivad erinevaid uske maailmas.
- Õpilased arendavad kriitilise infootsimis- ja argumentatsiooni oskuseid.

Ettevalmistus

Arvutite kasutamise on vajalik.

Õpetaja valmistab ette sissejuhatavad ja suunavad küsimused, mida arutelu läbi viimiseks kasutada.

Kirjeldus

1) Õpetaja tutvustab olulisi märksõnu: organiseeritud usu vorme: kirik, sekt, kultused; peamised usundid maailmas (kristlus, judaism, hinduism, budism, islam, konfutsianism).

Õpetaja palub õpilastel otsida erinevate uskude kohta informatsiooni internetist.

2) Õpetaja loob diskussiooni, et arutada järgmiste teemade üle: millisel viisil erinevad kirik, sekt ja kultused; millised on sarnasused peamiste uskude vahel maailmas (kristlus, judaism, hinduism, islam, budism, konfutsianism)?

3) Toimub grupiväitlus teemal "Usk on inimkonnale kasulik". Õpilastele antakse positsioon, mida nad peavad kaitsma (kas teema jaatamine või eitamine) ning nad peaksid kasutama infot, mida nad kogusid internetist ning eelnenud grupiarutelust.

4) Õpilased peavad eelnimetatud uskude seast kaks ning kirjutama nende kohta ühe lehekülje pikkuse lühiessee. Õpilased peaksid toetuma arutelus ja väitluses üles kerkinud materjalile.

Hindamine

Õpetaja hindab esseesid, võttes arvesse seda, kui palju eelnevalt tunnis läbitud materjali on õpilased essees kasutanud. Samuti võib hinnata aktiivset osavõttu.

II maailmasõda

Kokkuvõte

Õpilased kordavad iseseisvalt II maailmasõja materjali, võrreldes erinevate riikide olukordi Euroopas ja Aasias. Õpilased koostavad neile määratud riikide kohta gruppides esitlusi.

Kestus on umbes 90 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased õpivad II maailmasõja mõjude kohta Aasia riikidele.
- Õpilased arendavad grupitöö ja esitluste tegemise oskusi, samuti kiiret reageerimist küsimustele.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette küsimused, et korrata II maailmasõja materjali peamiselt sõja tulemuste kohta.

Õpetaja valmistab ette ülevaate II maailmasõja mõjudest Aasia riikidele.

Õpetaja valmistab õpilaste esitluste jaoks ette struktuurilehe.

Kirjeldus

1) Õpetaja esitab õpilastele kordamise eesmärgil olulisi küsimusi II maailmasõja tulemuste kohta. Vas-tav materjal peaks olema eelmistel tundidel läbitud.

2) Õpetaja seletab Aasia rolli II maailmasõjas ja Külma sõja ajal. Õpetaja jagab õpilased gruppidesse ning määrab igale grupile ühe Aasia ja ühe Euroopa riigi.

3) Õpilastel on umbes 15 minutit aega, et uurida neile määratud kahe riigi kohta. Sellele järgnev grupi-arutelu, mille jooksul grupis tekib üldine ülevaade riikide olukorrast II maailmasõjas ja Külma sõja ajal.

4) Igal grupil on neli minutit aega, et teha esitlus, mis tutvustaks Euroopa ja Aasia riikide olukorda, nende sarnasusi ja erinevusi. Õpilased teevad teiste gruppide esitluste ajal märkmeid ning valmista-vad ette küsimusi. Pärast esitlust esitavad õpilased grupile oma küsimused.

Hindamine

Hindamisel tuleks silmas pidada aktiivset osavõttu, relevantsete küsimuste esitamist, võrdlusaluste väljatoomist ning esitluste struktuuri.

Sõjaväeteenistus

Kokkuvõte

Õpilased arutlevad selle üle, mis tähendab sõjaväeteenistusest keeldumine ning väitlevad kolme erineva aspekti üle, mis puudutavad sõdurite õigusi. Tund hõlmab ka lugemis- ja kirjutamisülesandeid.

Kestus on umbes 90 minutit.

Eesmärgid

Õpilased hindavad kaheksa erineva inimese arvamust sõdurite kohta, kes on deserteerinud ja on väitnud, et nad on sõjavastased.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab lugemisülesandeks ette käsilehed. Õpetaja jagab klassi paarideks. Teiseks osaks tuleb moodustada neljased grupid.

Kirjeldus

1) Õpilased loevad arvamislugu "Does Gunner Williams deserve this sentence?" ning kirjutavad üles enda arvamuse. Seejärel jagavad õpilased oma arvamusi paarilisega ning üritavad jõuda konsensusele.

2) Õpilased peavad neljastes gruppides muutma järgmisi väiteid, kuni iga inimene grupis on väitega nõus.

- Sõduritel peaks olema õigus sõjategevusest keelduda ka aktiivse konflikti ajal.
- Sõduritel peaks olema õigus keelduda osalemisest spetsiifilistes konfliktides, hoolimata sellest, kas nad on vabatahtlikud või ajateenijad.
- Sõduritel peaks olema õigus avalikult küsitleda valitsuse otsuseid konflikti ajal ning enne ja pärast seda.

3) Iga grupp üritab teisi veenda enda grupiga liituma. Iga grupp selgitab ja muudab oma väiteid nii kaua, kuni kõik õpilased on liitunud sama grupiga.

- Iga grupp esitab klassile oma versiooni antud väidetest.
- Ülejäänud õpilased liituvad gruppidega, kelle väidetega nad kõige enam nõustuvad. Grupid, kellel on sarnased väited liituvad üheks suuremaks grupiks.
- Iga järgnev grupp veenab teisi inimesi enda grupiga liituma ning muudab vastavalt sellele oma väiteid. Nii kui õpilane väidetega nõustub, peaks ta selle grupiga liituma.
- Selline arutelu jätkub, kuni kõik õpilased on ühes grupis ning on valmis toetama samu väiteid.

Hindamine

Õpetaja jälgib õpilaste sõnavõtte ja kompromissivalmidust. Keeleõppe puhul märgib õpetaja keelelisi süsteemseid vigu, mida järgmisel tunnil klassis arutada.

Lisad

Inglise keele tunni korral peaks eelnevalt olema kaetud sõnavara, mis puudutab sõda, distsipliini, sea-duseid ja õiguseid.

Does Gunner Williams deserve this sentence?

On Wednesday 11th September 1991, Gunner Williams of the 27th Field Regiment of the Royal Artillery, was tried by court martial on one charge of desertion and two charges of conduct prejudicial to good order and military discipline, after having gone absent without leave from his regiment in Germany the day before he was due to leave for active service. He was found guilty on all charges, sentenced to fourteen months in jail and dismissed "with disgrace" from the army.

Dr. Alan Borg, director general, Imperial War Museum: "A couple of hundred years ago, I think he would have been shot – in those days they didn't take too kindly to soldiers disobeying orders. He was presumably aware of the possible consequences of his actions, so he must accept them."

Ian Lavender, Dad's Army actor: "I sympathize with him, though I think his timing was very poor. Why wait for a time of conflict to make his feeling known? But I don't think anyone should go to prison for a moral judgment. I wouldn't like to lose 14 months of my life."

Penny Dunman, counselor and mother of Gulf serviceman: "I was staggered by my son's courage, which came through in the letters he sent to us from the Gulf. Gunner Williams is also a brave man to act according to his conscience. I admire anybody who stands up for to be counted against popular opinion."

Tom Slizelki, assistant editor, Soldier of Fortune magazine: "He's getting off pretty lightly. I'm just about sick of cry-babies who join up for the educational and training benefits then cry off and say "oh, no, no, no" when they are actually asked to do something. You can't join the Army then demand to be reclassified as a conscientious objector when things get rough."

Violet Oliver, WRVS volunteer: "He should have thought about it before he joined. I was 17 when I was conscripted into the ambulance service in the last war. There were men working with us who were conscientious objectors, but they made their minds up early on. They didn't join the army and then walk out."

Dr Barrie Paskins, senior lecturer in war studies: "People who object to a particular war traditionally do get short shrift: there has always been more leniency to those who believe all wars are unjust. People can't be picky about obeying orders, but I think the Army have handled this in a pretty flat-footed way.

Celia Pease, editor, Far East Prisoner of War newsletter: "Why on earth did he join the Army if he didn't expect to face action? People say it wasn't our war, that it wasn't our country that was invaded, but Poland wasn't our country in the last war either."

Paluküla – juhtum analüüs

Kokkuvõte

Õpilased arutavad juhtumit, mis puudutab kohaliku elanikkonna erinevaid huvigruppe. Õpilased antakse positsioonid, mida nad peavad toetama ja kaitsma. Tunnis peetakse kohalik koosolek, et lahendada juhtumis välja toodud probleem. Antakse mitmeid kodutöid ja grupitöö ülesandeid.

Kestus on umbes 180 minutit (4x45 minutit). Tunniplaani on võimalik vajadusel lühendada.

Eesmärgid

- Õpilased arendavad oskusi, mis puudutavad ajurünnakut, suulist ja kirjalikku eneseväljendust, argumenteerimist, grupitööd ja avalikku esinemist.
- Õpilased tutvuvad ja õpivad arvestama seisukohtadega, millega nad igapäevaselt ei pruugi kokku puutuda.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette käsilehed juhtumikirjeldusega.

Õpetaja võiks ette valmistada ka kaamera, et väitlust/koosolekut ka filmida.

Kirjeldus

1) Õpetaja jagab õpilased gruppidesse ning igale grupile määratakse huvigrupi, mida nad peavad esindama. Õpetaja tutvustab õpilastele juhtumit, mida arutlema hakatakse. Õpilased peavad tegema grupisisese ajurünnaku, et selgitada välja enda huvigrupi positsioon suusakeskuse rajamise osas ning millised argumendid nende positsiooni toetavad. Ajakirjanike grupp peaks ette valmistama küsimused, millega nad saavad küsida selgitusi või otsida nõrku kohti huvigruppide seisukohtade osas. Moderaatori ülesanne on välja mõelda täpne formaat avalikuks väitluseks. Kui tunnikava on jagatud erinevateks osadeks võib anda koduseks ülesandeks ette valmistada kõned, mis selgitavad gruppide positsioone ja argumente, mida nad enda seisukohtade toetuseks kasutavad

2) Õpilased analüüsivad enda kõnesid ning teevad viimased ettevalmistused, et olla valmis teisi oma seisukohas veenma.

3) Toimub lindistatud avalik väitlus klassis. Moderaator peaks juhtima väitlust. Igal grupil peaks olema määratud aeg, mille jooksul nad saavad esitada oma argumendid. Samuti peaks olema aeg, mil grupid saavad teiste argumente ümber lükata. Ajakirjanikel peaks olema debati viimases osas võimalus küsida huvigruppidele küsimusi. Väitluse lõppedes peaks moderaator panema juhtumis esitatud küsimuse hääletusele.

4) Klassiruumis analüüsitakse videot väitlusest. Õpetaja peaks juhtima diskussiooni, kus arutatakse huvigruppide argumentide tugevaid ja nõrku külgi, ajakirjanike küsimusi ning moderaatori poolt paika pandud väitlusformaati. Järgmiseks tunniks võib õpetaja anda koduse ülesande kirjutada avaliku väitluse kohta uudislugu või artikkel.

Hindamine

Õpilasi tuleks hinnata nende osaluse ja huvigruppide esindamise järgi, samuti võib hinnata koduseid ülesandeid (kõned ja artiklid).

Lisad

Juhtum

Rapla maakonnas Kehtna vallas asub Paluküla hiiemägi. Tegu on ajaloolise Harjumaa kõrgeima mäega. Siinse liigirikka looduse kaitseks on loodud Kõnnumaa maastikukaitseala. Hiiemäel asub Tõnniauk, kuhu tuuakse siiani ohvriande. Taarausulistel on suur austus selle mäe vastu. Hiiemäele soovitakse rajada suusakeskust, mis pakuks tööd ja edendaks eesti rahva tervislikke eluviise. Huvigrupid on kogunenud vallamajja koosolekule.

Huvigrupid:

- suusakeskuse rajajad
- looduskaitsejad
- kohalikud elanikud
- vallavalitsuse liikmed
- koosoleku juhataja
- ajakirjanikud

Determinant – harjutus

Kokkuvõte

Õpilased harjutavad astakuga kolm determinandi väärtuse leidmist. Õpilased kasutavad argumenteeritud suulist eneseväljendust ning üritavad mõista argumendistruktuuri ja loogikat võrreldes erinevaid argumente.

Kestus on umbes 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased leiavad ja töötavad erinevate matemaatiliste andmetega ning kontekstualiseerivad neid.
- Õpilased analüüsivad ja tõlgendavad probleemülesande matemaatilist sisu.

Ettevalmistus

Õpilased jaotatakse kolme rühma:

- Kolmnurga reegel
- Sarruse reegel
- Järelduste rühm (kolm õpilast ja õpetaja)

Kirjeldus

1) Õpetaja kontrollib, mida õpilased mäletavad determinandi väärtuse leidmise kohta.

2) Õpetaja jagab kätte ülesanded. Kaks esimest rühma töötavad 15 minutit, et tuua välja selle meetodi eeliseid, mis nende rühmale määrati. Kolmandal rühmal alguses roll puudub. Iga rühm valib enda seast esindaja, kellel on viis minutit aega, et esitleda rühmatöö tulemusi. Esitlused peavad hõlmama ka vähemalt ühe ülesande lahenduskäiku. Kui mõlemad rühmad on oma ettekande lõpetanud, asub tööle kolmas rühm, kes toob välja ettekannete tugevused ja nõrkused ning vastavalt neile valib, kumb on parem meetod.

Hindamine

Õpetaja võib positiivselt hinnata aktiivset osavõttu, ettekannete tegemist ja ülesannete korrektset lahendamist.

Ajalugu sai täis

Kokkuvõte

Õpilased kordavad eelmisel õppeaastal ajalootunnis õpitut ja otsustavad, milline ajalooline isik neile kõige rohkem meeldis. Tund võib olla õppeaasta viimane tund, mis annab võimaluse teha järeldusi ja võtta kokku aasta jooksul õpitut.

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased on võimelised arutama erinevate ajalooliste isikute üle, keda tundides on käsitletud.
- Õpilased arendavad argumenteerimis- ja ümberlütkeoskuseid.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette käsilehed, kus on kirjas isikud, kelle üle arutletakse.

Kirjeldus

1) Õpetaja tutvustab tunniteemat ning eesmärke ja annab kätte käsilehed. Õpilased töötavad paarides. Iga grupile antakse ajalooline isik, keda nad peavad kaitsma, et neid ei eemaldataks ajaloost (vt lisad). Õpilased valivad ühe isiku, kelle nende meelest võib ajaloost välja võtta. Õpilased koostavad vastavalt enda isikutele argumente, mis peavad põhinema infol, mida nad on aasta jooksul ajaloo tunnis õppinud.

2) Iga paar esitleb neile määratud isikut ning argumente, mis toetavad tema jäämist ajalukku. Samuti esitab iga paar argumente ühe isiku vastu.

3) Õpetaja korraldab hääletuse, et otsustada, millised isikud peaksid ajalukku jääma.

Hindamine

Õpetaja saab kasutada antud harjutus, et hinnata ise enda tööd ning seda, kui palju on õpilastel aasta jooksul õpitust meelde jäänud.

Lisad

Ajalugu sai täis

Käsileht

Käes on 2012. aasta sügis ning ajaloo- ja haridusminister Kaak Paaviksoo (tegemist on fiktsiooniga, kokkulangevused reaalsete isikute või sündmustega on juhuslikud, täielik väljamõeldis, ega vasta tõe) annab karmi käsu vähendada ajalugu 30%, sest õpikud on jäänud õpilaste jaoks liialt raskeks ja ajalugu tuleb koguaeg peale. Ajaloo- ja Haridusministeerium (AHM) on eesmärgiks seadnud populariseerida ajalugu noorte hulgas. „Kaua sa jõuad seda sama vana ajalugu lugeda - samad sündmused, samad näod?! Ajalugu on saanud lihtsalt täis!“ kommenteerib minister Paaviksoo meedias. Kõike seda saab AHMi ekspertide hinnangul teha ajaloo sisemiste ressursside arvelt.

Et protsess läbi viia võimalikult demokraatlikult, on Ajaloo- ja Haridusministeerium otsustanud anda ajaloolaste asemel sõna ajaloole endale. Ajamasina abil on kokku kutsunud 10 isikut, kelle koht ajaloos on küsimärgi all:

- Napoleon
- Caesar
- Lembitu
- Hitler,
- Jeanne D'Arc,
- Katariina II
- Stalin,
- Päts,
- Kolumbus,
- Rosa Parks

Kolm neist ei jõua aga enam kunagi oma aega – ka mitte õpikutesse – tagasi. AHMi kindel soov on 3 väheolulist isikut ajaloost kustutada.

- 1) Tee argument, miks sinu karakter peaks ajalukku jääma!?
- 2) Tee argument, miks üks või teine karakter peaks ajaloost kaduma!

Töötada või mitte? – alaealiste töötajatega seonduvad reeglid

Kokkuvõte

Õpilased õpivad alaealisena töökäimist puudutavaid seaduseid. Õpilased arutavad konkreetset juhtumit, et näha, kuidas seadust päriselus rakendatakse.

Kestus on 90 minutit (2x45 minutit)

Eesmärgid

- Õpilased saavad teada töötamist puudutavate regulatsioonide kohta.
- Õpilased arutavad juhtumit, millega nad kergesti suhestuvad, et mõista probleemistikku.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette käsilehed juhtumikirjeldusega.

Õpetaja valmistab ette ligipääsu (paberil või internetis) vajalikele õigusaktidele ning märgib ära relevantseid paragrahve ja/või lõigud.

Kirjeldus

1) Õpilased loevad juhtumit ja töötavad paarides, et arutleda ja leida vastused küsimustele. Sellele järgneb suuremas ringis arutelu.

2) Õpilased hakkavad kontrollima oma vastuseid, kasutades õigusakte. Õpetaja suunab õpilasi õigete paragrahvideni, et vältida liigset ajakulu seadusest vajalike kohtade väljaotsimisele.

3) Järgneb arutelu terves klassis. Õpetaja suunab vestlust, et kõik õpilased leiaksid õiged vastused küsimustele.

Hindamine

Õpetaja võib hinnata õpilaste vastuseid küsimustele.

Lisad

Jakob (16a) lõpetab kohustusliku haridustee (Eestis 9-klassi haridus) sellel suvel. Jakobi sõber jõusaalist pakub talle suveks tööd ühe populaarse ööklubi turvamehena. Kuna Jakob näeb oma vanuse kohta vanem välja ning teeb regulaarselt trenni, on ta füüsiliselt tööks sobilik. Jakob on enesekindel, võtab pakkumise vastu ning allkirjastab samal päeval ka töölepingu. Lepingus on kirjas, et Jakob töötab täiskohaga (40 tundi nädalas) ning teenib 1000€.

Suve lõpus tahab Jakob jätkata oma haridusteed gümnaasiumis, kuid tahaks edasi töötada ka ööklubis ning talle pakutakse poole kohaga lepingut, mille järgi töötaks Jakob neljapäevast pühapäevani.

Kas Jakobi leping on seaduslik?

Milliseid probleeme näed Jakobi suvetöö osas?

Kas Jakobi töötamine poole kohaga ööklubis ja samal ajal gümnaasiumis õppimine on seaduslik?

Valitsuse koosolek

Kokkuvõte

Õpilased portreerivad valitsuse ministreid. Ministrite arvust sõltuvalt arutavad õpilased majanduskriisist tulenevat olukorda, mille tõttu on vaja riigieelarvet kärpida. Ministrid peavad mõtlema välja nende haldusalas olevad tuluallikad ning kohustused, et nad saaksid enda valdkonda koosolekul hästi esindada.

Kestus 135 minutit (3x45 minutit).

Eesmärgid

- Õpilased otsivad infot selle kohta, kuidas valitsus töötab.
- Õpilased väitlevad eelarvekärbete üle ning üritavad põhjendada, miks nende valdkond peaks saama just sellise summa, nagu vaja on.

Ettevalmistus

Õpetaja jagab eelnevalt välja ülesande lugeda ja uurida valitsuse töö ja erinevate ministeeriumite kohta. Klassi suurusest ja valitsuskabineti suurusest tulenevalt tuleb klass jagada kolmestesse või neljastesse gruppidesse. Õpilased peavad enda seast valima ühe, kes on minister ning teised on tema nõunikud.

Õpetaja valmistab klassiruumi ette nii viisi, et tekiks üks suur koosoleku laud. Kõik valitsuskabineti liikmed peavad laua taha ära mahtuma.

Õpetaja valmistab iga ministri jaoks ette ka nimesildi.

Kirjeldus

1) Kõik ministrid istuvad kabinetilaua taga. Nõunikud istuvad ministrite selja taga, et neile nõu anda. Igal ministril on 4-5 minutit aega, et esitleda oma vastutusvaldkonda ning milliseid kärpeid on nad valmis tegema, samal ajal säilitades oma põhiliste kohustuste täitmise. Samuti võivad ministrid välja tuua viise, kuidas tulusid suurendada.

2) Pärast iga esitlust võivad teised ministrid küsida kuni kolm küsimust. Seda modereerib peaminister, kelleks võib olla nii õpetaja või ka mõni teine õpilane. Ainult ministritel on lubatud koosolekul rääkida, nõunikud võivad sosistada ministritele küsimusi.

3) Pärast ettekandeid tehakse kokkuvõtte ning on tõenäoline, et kulud ületavad tulusid. Peaminister modereerib järgnevat debatti ja hääletusi, et leida plaan, kuidas jõuda tasakaalus eelarveni.

Hindamine

Grupid võivad saada hindeid nende esitluse taseme ja aktiivsuse eest tunnis.

Lisad

Ettenägematute asjaolude tõttu on riigitulud üheks eelarveaastaks vähenenud umbes 10-kordselt (nt Eesti riigieelarve on 9,5 miljardist eurost 1 miljardi peale). Iga valitsuskabineti liige peab ette valmistama kriisieelarve, et täita ettenähtud kohustused, kuid samal ajal vähendada liigseid kulutusi.

Ei ole soovituslik praegune eelarve lihtsalt kümnega jagada, sest siis võib juhtuda, et ministeerium ei suuda täita ühtegi oma kohustust.

Näide:

Sotsiaalminister (vastutab nt sotsiaaltoetuste ja pensionite eest). Praegune eelarve on 3,6 miljardit (10-miljardilisest riigieelarvest). Kui küsida 360 miljonit, siis tuleb kärpida peaaegu igalt poolt – ei ole võimalik maksta pensione ega sotsiaaltoetusi). On võimalik küsida ka rohkem, kui sotsiaalministeeriumi proportsioon varasemast eelarvest, sest võib väita, et see valdkond on olulisem kui näiteks kaitsekulutused.

Paberraamatud vs e-raamatud

Kokkuvõte

Õpilased võrdlevad e-lugereid ja tavalisi paberraamatuid ning üritavad leida eeliseid ja puuduseid mõlema puhul. Seda tehes loevad õpilased ka ühte raamatut ning õpivad tundma selle omadusi, hoolimata sellest, kas see on paberil või mitte.

Kestus on 90 minutit (2x45 minutit).

Eesmärgid

- Õpilased reageerivad tänapäeva ühiskonna probleemidele ja avaldavad oma arvamust.
- Õpilased arendavad koostööoskuseid, et lahendada probleemi ja et koostada argumente, et väljendada oma seisukohta.

Ettevalmistus

Õpetaja otsib välja mõned raamatud ning vähemalt ühe e-raamatu.

Kirjeldus

1) Klustrimeetodit kasutades palub õpetaja leida õpilastel kõik sõnad, mis seostuvad raamatuga. Õpetaja märgib kõik sõnad tahvlile. Õpilased võrdlevad, kas antud sõnad kehtivad nii paberraamatute kui ka e-raamatute puhul. Õpetaja küsib õpilastelt, millist raamatut nad viimati lugesid ning kas see raamat oli paberkujul või mitte. Õpetaja annab õpilastele paberraamatuid ning e-lugereid.

2) Õpetaja jagab klassi nelja gruppi (ideaalis on grupis 6 inimest) ning palub õpilastel mõelda paberraamatute ja e-raamatute eeliste ja puuduste üle. Kasutatakse meetodit 6/3/5: kuus õpilast leiavad kolm lahendust viie minutiga.

Esimene grupp kirjutab üles paberraamatute eelised.

Teine grupp kirjutab üles paberraamatute puudused.

Kolmas grupp kirjutab üles e-raamatute eelised.

Neljas grupp kirjutab üles e-raamatute puudused.

Pärast viie minutit möödumist kogub iga grupi esindaja enda grupiliikmete ideed kokku. Iga grupp esitleb neid ideid kordamööda (üks eelis – üks puudus jne).

Näide:

Grupp 1 – Paberraamatute puhul pole tarvis akut või elektriühendust (eelis)

Grupp 2 – Paberraamatud võtavad kotis palju ruumi (puudus)

Grupp 3 – E-raamat on/võib olla tasuta (eelis)

Grupp 4 – E-raamat võidakse varastada (puudus)

3) Samad grupid peavad seejärel valmistama raamatule plakati, hoolimata sellest, kas tegu on paber- raamatu või e-raamatuga. Oluline on, et plakatil oleks märgitud raamatu nimi, autori nimi, kirjastus, linn ja aasta, hind ning mingisugune illustratsioon. Õpilased esitlevad enda tehtud plakateid klassile, et igaüks saaks plakatit tutvustades sõna. Klass hääletab kõige inspireerivama plakati poolt.

Hindamine

Õpilased peavad kirjutama sõbrale kirja, kus nad arutlevad viimasena loetud raamatu üle. Samuti võib hinnata grupitööd ja/või plakateid.

Armastus kirjanduses

Kokkuvõte

Õpilased loevad Shakespeare'i raamatut "Romeo ja Julia" ning väitlevad selle üle, miks armastusest nii palju raamatuid kirjutatakse. Seeläbi arendavad õpilased avaliku esinemise ja argumenteerimise oskuseid.

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased kasutavad raamatut "Romeo ja Julia", et arutleda selle üle, miks on oluline oma tundeid väljendada.
- Õpilased arendavad jaatava ja eitava positsiooni poolt argumenteerimist.

Ettevalmistus

Õpetaja jagab klassi jaatavaks ja eitavaks gruppiks. Õpilased peaksid olema varasemalt lugenud Shakespeare'i raamatut "Romeo ja Julia" ning oleks hea, kui klassiruumis oleks ka mõned eksemplariid.

Kirjeldus

1) Õpetaja kirjutab tahvlile küsimuse: miks on oluline jagada enda isiklikku kogemust raamatu kirjutamise näol. Järgneb avatud arutelu selle üle, miks tunnevad kirjanikud vajadust oma kogemusi sellisel moel jagada ning millised on lugejate ootused raamatutele. Õpilastel on mõned minutit aega, et kirjutada üles antud teemal eelised ja puudused. Seejärel jagab õpetaja klassi kaheks võrdseks osaks.

2) Üks osa on jaatav pool ja teine osa on eitav pool. Õpetaja kirjutab tahvlile teema: kas see on hea, et armastusest kirjanduses nii sageli juttu on. Mõlemad pooled peavad mõtlema välja argumente, mis toetavad nende positsioone. Mõlemad grupid määravad kaks õpilast neid esindama.

3) Järgneb väitlus:

Jaatuse esimene kõne (5 minutit)

Ristküsitlus ja ettevalmistusaeg (5 minutit) – eitava pool saab küsida jaatava poole esimeselt kõnelejalalt küsimusi

Eituse esimene kõne (5 minutit)

Ristküsitlus ja ettevalmistusaeg (5 minutit) – jaatav pool saab küsida eitava poole esimeselt kõnelejalalt küsimusi

Jaatuse teine kõne (5 minutit) – teine kõneleja peaks selgelt ümber lükkama eelmise eituse kõne
Ristküsitlust ei toimu, eitusel on 3 minutit ettevalmistusaega.

Eituse teine kõne (5 minutit) – teine kõneleja peaks selgelt ümber lükkama eelmise jaatuse kõne

Hindamine

Väitlusele järgnevalt peaks õpetaja kaasama ülejäänud õpilasi, et teha järeldusi. Väitlejaid tuleks hinnata argumentide ja ümberlükete selguse ja kvaliteedi järgi.

Kolmnurga pindala

Kokkuvõte

Õpilased harjutavad kahte viisi, kuidas arvutada kolmnurga pindala. Õpilased rikastavad oma mõtlemist erilise koostöö kaudu, suheldes kaaslaste ja õpetajaga.

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

Õpilased otsivad koostööd kaaslastega matemaatilistele probleemidele lahendusi.

Õpilased väitlevad, milline kolmnurga arvutamise meetod on kõige efektiivsem..

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette paberist väljalõigatud värvilised kolmnurgad.

Kirjeldus

1) Õpetaja tutvustab tunni peamist ülesannet: leida kolmnurga pindala, selle kuju muutes.

Kõige esimese asjana, aga alustatakse ajurünnakuga. Õpetaja rõhutab, et oluline pole mitte ainult lahendus, vaid ka erinevad viisid, kuidas õpilased lahendusteni jõuavad. Õpilasi julgustatakse ideid jagama. Õpilastelt oodatakse erinevate kolmnurkade lõikumist ja kleepimist, et mõista, milline meetod kolmnurga pindala arvutamiseks on kõige loogilisem ja lihtsam just nende jaoks. Õpilased on oma valikutes vabad.

2) Õpilased ja õpetaja jagavad oma ideid, tutvustades neid klassile ja ideed pannakse hoolikalt tahvlile kirja. Õpetaja juhhib diskussiooni küsides suunavaid ja arutelu arendavaid küsimusi. Õpetaja palun õpilastel jagada kuulnud meetodid kahte gruppi: need, mis muudavad kasutatud kolmnurga teiseks kujundiks, säilitades algse kolmnurga kuju ja need, mis loovad uue kujundi, duubeldades kolmnurga pindala.

3) Dünaamiline grupiväitlus. Selle arutelu keskmeks on leida parim meetod kolmnurga pindala arvutamiseks: kõik grupid jagavad oma lahendust, õpilased valivad, millise grupi meetodiga nad tahaksid liituda. Kõik grupid esitavad oma argumentid ning proovivad ümber lükata teise grupi mõtteid. Lõpuks hääletavad õpilased parima meetodi.

Hindamine

Hinnata võib seda, kui hästi suudavad õpilased leida kolmnurga pindala valitud meetodi abil.

Võim ja rikkus

Kokkuvõte

Õpilased õpivad simulatsiooni kaudu jõukuse jaotuse kohta maailmas. Kiireloomuline mäng aitab õpilastel mõista raha, võimu, vaesuse ja jõukuse vahelisi suhteid. Mängule järgneb pikk arutelu, mõistmaks mängu eesmärgi ja teemapüstitust.

Kestus on 90 minutit (2x45 minutit)

Eesmärgid

- Õpilased mõistavad ebaõiglust, mis on tekkinud ebavõrdse vara- ja võimujagatuse tulemusel ning kasutavad kriitilist mõtlemist, et leida vaesuse põhjuseid ja tagajärgi.
- Õpilased propageerivad inimväärikust ja õiglust.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab ette:

- 120 šokolaadimünti või –medaljoni (või kuldse paberiga komme)
- 4-5 paari sokke
- 3 plakatit, mis kujutavad kolme gruppi: "On", "Ei ole", "On natuke"
- Väitlusküsimused kirjutatud tahvlile

Klassiruumis peaks olema toolid pandud ringi ning toolide keskel peaks olema vaba ruumi.

Kirjeldus

1) Õpetaja selgitab, et mängu puhul on tegemist simulatsiooniga. Õpilased jaotavad maailma jõukuse enda vahel ära. Mündid ei tähenda ainult raha, vaid viitavad ka eluasemele, toidule, haridusele, tervishoiule, poliitilisele mõjuvõimule jms.

2) Mängu eesmärk on koguda võimalikult palju münte. Reegel on, et mängu ajal ei tohi puudutada teisi inimesi. Reegli rikkumisel võetakse nt üks münt rikkujalt ära.

Eksisteerivad mitmed erilised mängijad:

- Õpetaja võtab 20 münti ja jagab need neljale kuni viiele mängijale.
- Õpetaja annab neljale kuni viiele õpilasele sokipaari. Nad peavad panema need sokid endale kätte ning hoidma käsi sokkides mängu lõpuni. Õpetaja ei seleta sokkide eesmärgi või põhjuseid enne mängu lõppu.

Õpetaja puistab 100 münti ringi keskele, see tähistab kogu maailma jõukust.

- Õpilaste eesmärk on õpetaja märguande korral krabada endale võimalikult palju münte.
- Kui kõik mündid on maast korjatud, palub õpetaja kõigil oma mündid üle lugeda. Seejärel astuvad nad ühe sammu ringi keskele. Õpilased peavad võtma uued istekohad selle järgi, kui palju münte nad kogusid alustades ringis sellest, kes kogus kõige vähem münte ning lõpetades kõige rikkama mängijaga.

3) Õpetaja tuletab õpilastele meelde, et mündid esindavad jõukust ja võimu maailmas. Müntide arv mõjutab tugevalt nende elu. Õpetaja tutvustab järgnevat infot:

- Ei ole (osalejad, kellel on kaks münti või vähem): Sul on raskusi ellujäämisega haiguste, nälja ja puhta joogivee puuduse tõttu. Paljud lapsed surevad. Sul puudub vajadustele vastav eluase. Sul on kas väga madal või puudub igasugune haridus. Sul on väga raske ma põhivajadusi katta. Sinu hääl loeb 0,5-kordselt.

- On natuke (osalejad, kellel on 3-5 münti): Sa suudad katta oma baasvajadused, sul on juurdepääs haridusele, sul on piisavalt toitu, sul on ligipääs tervishoiule, sul on mõistlik eluase. Sinu hääl loeb 2-kordselt.

- On (osalejad, kellel on 6 või rohkem münti): Sul on võimalus katta baasvajadused ning enamus oma soovid, sul on juurdepääs haridusele k.a kõrgharidusele, sul on piisavalt toitu, sul on hea tervishoid ning eluase. Sul on mänguasjad, telekad, autod, arvutid ning muud luksusesemed. Sinu hääl loeb 5-kordselt.

4) Õpilased istuvad väikestes gruppides neljakesi või viiekesi, võimaluse korral teiste õpilastega samast majanduslikult grupist (on, ei ole, on natuke). Õpetaja loeb ette küsimused.

- Kuidas sa tunned selles osas, kuidas sa mündid endale said? Mis tundeid sinus tekitas see, kuidas mündid jaotati? Kas süsteem oli kõigi suhtes aus?

- Kes kuuluvad päriselt mängus kujutatud majanduslikesse gruppidesse (on, ei ole, on natuke) maailmas/meie riigis/meie koolis?

Pärast 10 minutit arutelu, jagavad õpilased erinevaid arvamusi küsimustele. Antud hetkel peaks õpetaja mitte tekitama arutelu, vaid laskma õpilastel vaid enda vastuseid jagada.

Grupp peab vastama küsimusele: kas maailmas peaks jõukus ja võim ümber jaotuma. Õpilased saavad küsimusele vastata minnes ühte klassinurka. Klassinurgad on märgitud siltidega "kindlasti jah", "kindlasti ei", "pigem jah", "pigem ei".

Osalejad põhjendavad enda seisukohti, õpetaja seisab ruumi keskel ning liigub selle grupi poole, kellel on parasjagu kõige tugevamad argumendid.

Hindamine

Õpilased sõnastavad peamised asjad, mida nad tunnist kaasa võtavad. Õpetaja võib näidata videot "If the earth were a village".

Iga õpilane saab süüa ühe šokolaadimüüdi, ülejäänud antakse grupile, kellel olid kõige tugevamad argumendid.

Lisad

1. Majanduslik olukord ei pruugi olla midagi, millest teismelised hoolivad või millest 10-aastased õpilased aru saavad. Seega võib õpetaja eelnevalt välja mõelda näiteid olukordadest, kus üks perekond või sõpruskond peab tulema toime vastavalt sellele, kui rikkad või kui suure mõjuvõimuga nad on.
2. Tagasihoidlikel õpilastel võib olla keeruline oma mõtteid avaldada. Seetõttu võib neid motiveerida mõne šokolaadimüüdigaga või anda neile rohkem mõtlemisaega.
3. Õpetajal tasuks kindlasti mängu reeglit korduvalt üle rääkida, sest võib eksisteerida üsna agressiivseid osalejaid, kes vastasel korral võivad teistele väga haiget teha.

Kasulikud lingid:

<http://educativpgm.wordpress.com/2013/10/21/global-education-week-2013/>

http://eycb.coe.int/compass/en/chapter_2/2_41.asp

<http://www.odt.org/pop.htm>

<http://www.miniature-earth.com/>

<http://www.toby-ng.com/graphic-design/the-world-of-100/>

Ole teadlik, mitte sõltuv!

Kokkuvõte

Õpilased mõtlevad välja erinevaid konstruktiivseid lahenduskäike riskiolukordades: suitsetamine/alkoholi liigtarbimine/narkootikumid ning analüüsivad nendesse sattumise põhjuseid.

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased toovad näiteid sõltuvusainete tarbimise peamistest põhjustest teismeliste hulgas.
- Õpilased argumenteerivad ning otsivad ka teiste argumentides nõrku kohta.
- Õpilased arendavad veenmisoskuseid.

Ettevalmistus

Õpetaja valmistab narkootikumide teemal esitluse. See hõlmab narkootikumide olemust, mõjusid, riske.

Kirjeldus

1) Õpetaja joonistab lisades näidatud skeemi tahvlile. Õpilased peavad mõtlema välja kõik võimalikud detailid, mis antud sõnadega seostuvad. Õpetaja lisab need skeemile ning tutvustab tunni teemat – põhjused, mille tõttu mõned inimesed tarbivad narkootikume.

2) Õpetaja annab õpilastele narkootikumide kohta taustinfot, keskendudes sellele, miks ennetustöö on narkootikumide tarbimise probleemi juures eriti oluline.

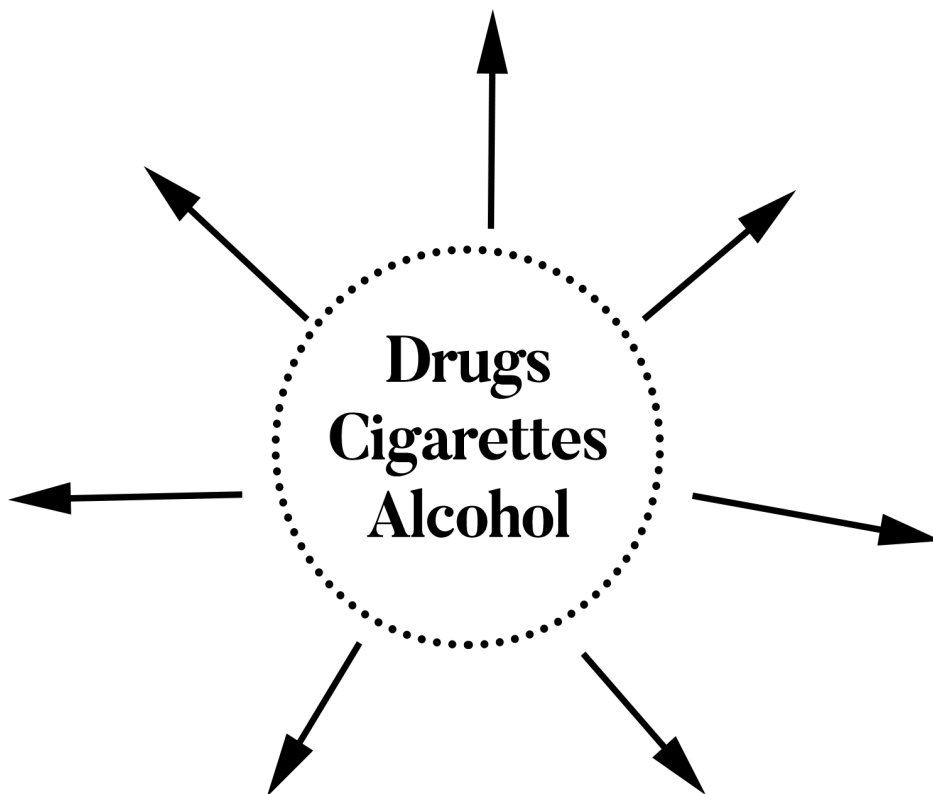
3) Õpetaja moodustab nelja või viie liikmelised grupid. Iga grupp peab mõtlema välja kolm kõige olulisemat põhjust, miks nende meelest inimesed tarbivad narkootikume. Õpilased peavad jõudma ühisele arvamusele ning seejärel määravad nad enda seast ühe esindaja, kes nende põhjused hiljem klassile ette kannab. Õpilased teevad märkmeid erinevate gruppide ideede kohta. (Võimalikud vastused on informatsiooni puudus, uudishimu, vanemlike eeskujude puudumine, perekondlikud probleemid, sõprade surve, kooliga seonduvad probleemid.)

4) Igale grupile antakse laused (vaata lisad), mida nad peavad täitma. Grupiesindaja tutvustab klassile nende töö tulemusi. Õpetaja hindab ideede originaalsust, esindaja esitlusviisi ning ideede võimet veenda teisi. Teised grupid võivad küsida küsimusi lahenduste efektiivsuse kohta.

Hindamine

Õpetaja hindab õpilaste ideid ja argumente vastavalt õpilaste varasematele oskustele ja tulemustele.

Lisad

GRUPP 1:

Paljud noored inimesed hakkavad suitsetama, sest nende vanemad suitsetavad. Nähes vanemaid seda tegemas, tundub see noorte jaoks normaalsem ja tavalisem.

Kui me ei taha olla nagu nemad, siis on mitmeid lahendusi, mida rakendada. Näiteks:

.....
.....

GRUPP 2:

Paljud teismelised hakkavad tarbima alkoholi või suitsetama, sest see on see viis, kuidas sõprade aega veeta.

Siin on viisid, kuidas sõpradega lõbusalt aega veeta ilma, et peaks suitsetama või alkoholi tarbima:

.....
.....

GRUPP 3:

Väga sageli on just sinu sõber see, kes veenab sind, et midagi halba ei juhtu, kui sa suitsetad ning kui sa seda ei tee, siis kõik ülejäänud peavad sind argpüksiks. Tegelikult aga ei ole selline inimene sinu sõber. Tõelised sõbrad käituvad järgmiselt:

.....
.....

GRUPP 4:

Uudishimu on tavapärane nähtus, mille tõttu soovitakse kogeda midagi uut. Uudishimu on positiivne, selle kaudu avastame maailma, õpime uusi asju. Osad meist on aga uudishimulikud sigarettide, alkoholi ja narkootikumide osas.

Siin on mõned head asjad, mida võiksime teha uudishimu tõttu:

.....
.....

GRUPP 5:

Sageli võivad probleemid elus viia inimesed sõltuvusainete juurde. Õpilaste jaoks võivad sellised probleemid olla:

Halvad õppetulemused

Aines läbikukkumine

Purunenud sõprus jne

Siin on viisid, kuidas selliste probleemidega tegeleda:

.....
.....

Seksuaalvähemused

Kokkuvõte

Õpilased osalevad rollimängus, esindades poliitikuid LGBT-õigustega seondavas debatis.

Kestus on 90 minutit (2x45 minutit)

Eesmärgid

- Õpilased õpivad LGBT-õiguste ning tervishoiuteenuste kohta oma riigis.
- Õpilased tutvuvad poliitiliste protsessidega.

Ettevalmistus

Õpilastega jagatakse käsilehed (vt lisad). Info võib edasi anda ka suuliselt.

Soovitav on, et õpilastel on juurdepääs internetile.

Õpetaja peaks teadma, kui palju kohti igal erakonnal parlamendis on.

Kirjeldus

1) Õpetaja selgitab klassile, et rollimängus ei esinda keegi enda isiklikku seisukohta ning õpilastel tuleb olla võimalikult veenev selles rollis, kes talle määratakse.

Õpetaja määrab õpilastele rollid:

- Haigekassa esindaja
- Võrdõiguslikkuse volinik
- Erakondade esindajad

Täpne arv õpilasi, kes mingit rolli esindab võib varieeruda vastavalt õpilaste arvule ning erakondade arvule, mis antud ajahetkel parlamendis esindatud on.

Õpetaja tutvustab õpilastele sündmustiku, jagades laiali käsilehed, näidates seda ekraanilt või ette lugedes.

2) Õpilased saavad vastavalt enda rollile ülesanded. Esimene ülesanne on kirjalik ülesanne ning vastata tuleb järgmistele küsimustele:

- Mil viisil maksab Haigekassa meditsiiniteenuste eest?
- Nimeta 5 protseduuri, mida Haigekassa toetab?
- Milline on Sinu erakonna poliitiline seisukoht LGBT-õiguste osas?
- Milline Sinu seisukoht – kas Haigekasse peaks katma antud protseduuri kulud või mitte? Miks?

3) Õpilased peavad oma mõtteid esitlema.

- Tutvusta oma erakonna arvamust teistele (kuni 2-minutiline kõne).

- Toimub hääletus, kas Haigekassa peaks maksma antud operatsiooni eest. Igal erakonnal on nii palju hääli, kui palju neil realselt erakonnas hääli on.

Hindamine

Õpilaste arusaama saab hinnata küsimuste kirjalike vastuste järgi.

Lisad

Ajaleheartikkel:

Haigekassa on keeldunud katma erakliinikus läbi viidud operatsiooni kulusid. Tegemist on soovahetusoperatsiooniga. Võrdõiguslikkuse voliniku sõnul ei ole Haigekassal õigust keelduda operatsioonide kompenseerimisest inimestele, kes muudavad oma sugu, kui sarnased operatsioonid kompenseeritakse inimestele, kes ei muuda oma sugu. Võrdõiguslikkuse voliniku meelest on tegu soopõhise diskrimineerimisega. Erakliinik viis läbi soovahetusoperatsiooni inimesele, kes tahtis füüsiliselt olla mees. See inimene oli juriidiliselt juba mees, see tähendab, et tema passis oli sooks märgitud mees. Sellel inimesel puudus primaarne sooline tunnus – peenis. Rekonstrueeriva operatsiooni kaudu anti mehele peenis. Erakliinik esitas Haigekassale arve, Haigekassa keeldus kulusid katmast.

Erakliinik väidab, et Haigekassal puudub õigus mitte toetada, sest kui bioloogiliselt mehena sündinud inimene sünnib ilma peeniseta või olukorras, kus peenis vajab korrekture, siis sellisel juhul katab Haigekassa operatsiooni kulud. Seetõttu on erakliinik ka Haigekassa poole pöördunud. On tõestatud, et kui inimese sotsiaalne sugu (kuidas inimene end ise identifitseerib) ei ole vastav inimese bioloogilise sooga (sooline anatoomia), võib inimesel esineda mitmeid raskeid probleeme, nt enesetapukatsed. Soovahetusoperatsioonid ei ole fundamentaalselt keerulised või eluohtlikud ning neid viiakse sageli edukalt läbi üle terve maailma. Nii võrdõiguslikkuse volinik kui ka Euroopa Kohus on leidnud, et kui inimest koheldakse halvemini sellepärast, et ta on transseksuaalne, siis on tegemine soopõhise diskrimineerimisega. Võrdõiguslikkuse volinik on teinud Haigekassale ja Sotsiaalministeeriumile ettepaneku, et antud inimese kulud kaetakse ning tulevikus kaoksid erisused transseksuaalsete inimeste kättesaadavuses tervishoiule.

Tööleidmine

Kokkuvõte

Õpilased analüüsivad noore Moslemi tüdruku ja tema tööleidmisega seonduvaid probleeme, et arutleda riigi töötuspoliitika üle. Õpilased peavad leidma infot ja seda kontekstualiseerima arvestades usklikke erinevusi.

Kestus on 45 minutit.

Eesmärgid

- Õpilased tutvuvad tööõiguste, töötustoetuste süsteemi ning vähemusõigustega oma riigis.
- Õpilased harjutavad infootsimise oskuseid.
- Õpilased harjutavad argumenteerimise ja ümberlökkamise oskuseid.

Ettevalmistus

Õpilastel peaks olema juurdepääs internetile.

Kirjeldus

1) Õpetaja jaotab õpilased nelja grupp. Iga grupile määratakse pool (jah, ei). Õpetaja tutvustab õpilastele juhtumit (vaata lisad). Õpilastele määratakse kirjalikud ülesanded. Ülesannete eesmärk on süvendada õpilaste arusaama töötusega seonduvate toetuste kohta riigis.

Küsimused õpilastele:

- Millistel alustel saab töötu riigilt toetust?
- Kui kaua on võimalik töötul saada riigilt toetust?
- Mida peab inimene tegema, et saada töötu abiraha?
- Kas juhtumis käsitletud inimene peaks saama töötu abiraha? (Õpilased peavad vastama küsimusele lähtuvalt neile määratud positsioonile.) Õpilased peaksid mõtlema välja võimalikult palju põhjuseid ja neid seletama.

2) Pärast küsimustele vastamist korraldab õpetaja avaliku väitluse, kus jaatavad õpilased ja eitavad õpilased esitavad vaheldumisi oma argumente. Jaatav kõneleja esitab oma argumentid, eitav kõneleja üritab need ümber lükata ja seejärel esitab enda omad, see süsteem peaks kestma nii kaua kuni kõik õpilased on sõna saanud, kuni peamised ideed on kaetud või kuni tunnilõpuni aega on.

Hindamine

Kirjalikud vastused küsimustele annavad õpetajale aimdust, kui palju õpilased on tunniteema kohta informatsiooni omandanud. Vastuseid võib ka hinnata.

Lisad

Fatima Aziz on noor pühendunud moslem, kes on sündinud ja kasvanud Eestis, moslemi perekonnas, mis on siin elanud viimased 40 aastat. Perekond on sügavalt usklik. Peres on kuus last ning nende majanduslik olukord ei ole kiita. Pere liikmed ei ole kordagi lähikonnas tekitanud mingisuguseidki probleeme. Fatima on lõpetanud üheksanda klassi, tal puuduvad spetsiifilised oskused ning ta pole õppinud mingit kindlalt kutset. Fatima on võtnud ennast Töötukassas arvele, et leida töökoht. Töötukassa on pakkunud talle paar lihttööd, näiteks ettekandja, stjuardess ja poemüüja. Need on tööd, millega Fatima saaks hakkama.

Fatima on aga kõikvõõrad töökohad ära öelnud, sest need nõuavad vormirõivastust ning ükski nendest töökohtadest ei luba tal kanda religioosseid sümboliteid tööajal. Fatima usub, et selleks, et olla hea moslem, peab ta alati kandma enda ususümboliteid. Samuti usub ta, et nende kandmine on osa tema usuvabadusest ning just usuvabaduse piiramise tõttu on ta need töökohad ära öelnud.

Fatima soovib saada töötutoetust, mida jagatakse inimestele, kes ei leia tööd. Tavaliselt makstakse töötutoetust inimestele, kes on õppinud oskuse, mida parasjagu ei vajata, näiteks bussijuhid olukorras, kus rohkem bussijuhte ei ole tarvis. Fatima jaoks on töökohad olemas, kuid ta võta neid vastu, sest tema meelest piiravad need tema usuvabadust kanda usklike sümboliteid. Kas Töötukassa peaks maksma Fatimale töötutoetust?